

Hizkuntzen erabileraren kale neurketa

ANDOAINI | 2021

**SOZIOLINGUISTIKA
KLUSTERRA**
Euskara biziberritzeko
ikergunea

Ikerketa-taldea:

Maialen Iñarra, Olatz Altuna, Belen Uranga, Gillen Martinez de la Hidalga,
Iker Etxarte, Manex Basabe

Soziolinguistika Klusterra
Martin Ugalde Kultur Parkea z.g.
20140 Andoain

2022

www.soziolinguistika.eus/kaleneurketak

Lizentzia: CC-BY-SA Nazioartekoa 4.0

Babeslea: Andoaingo Udala

Aurkibidea

1	SARRERA.....	4
2	HELBURUAK	5
3	KOKAPEN SOZIOLINGUISTIKOA.....	6
4	METODOLOGIA	8
4.1	Ikerketa-teknika	8
4.2	Diseinua.....	11
4.2.1	Ibilbideak.....	12
4.2.2	Neurraldien egutegia, ordutegia eta ordu kopurua	13
4.3	Emaitzen adierazgarritasuna.....	14
4.4	Laginari buruz.....	15
4.4.1	Laginaren eta biztanleriaren osaketa, sexuaren arabera	16
4.4.2	Laginaren eta biztanleriaren osaketa, adinaren arabera.....	17
4.4.3	Laginaren osaketa, ibilbideen arabera	19
5	HIZKUNTZEN KALE ERABILERA.....	20
5.1	Datu orokorra (2021)	20
5.2	Bilakaera (2001 – 2021)	21
5.3	Udalerriko inguru soziolinguistikoa.....	22
5.3.1	Andoingo aldagai soziolinguistikook	24
5.3.2	Aldagai soziolinguistikoen bilakaera	29
5.4	Beste eremu geografikoetako erabilerak.....	30
5.4.1	Euskal Herria, herrialdea eta eskualdea.....	30
5.4.2	Eskualdeko beste zenbait udalerrirekin alderaketa.....	31
5.4.3	Behatutako udalerrien kale-erabilera hizkuntza-gaitasunaren arabera.....	33
6	HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, UDALERRIKO IBILBIDEETAN	34
6.1	Datu orokorrak, ibilbideetan (2021).....	34
6.2	Bilakaera ibilbideetan (2013 – 2021)	35
7	HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERA	37
7.1	Hizkuntzen kale-erabilera, sexuaren arabera (2021).....	37
7.2	Euskararen kale-erabileraren bilakaera, sexuaren arabera (2006 – 2021)	38
7.3	Hizkuntzen kale-erabilera, adinaren arabera (2021)	39
7.4	Euskararen kale-erabilera eta euskara gaitasuna, adinaren arabera	41
7.5	Euskararen kale-erabileraren bilakaera, adinaren arabera (2001 – 2021)	42
8	HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA.....	43
8.1	Hizkuntzen kale-erabilera, adin-talde berekoak elkartzean (2021).....	43

8.2	Euskararen kale-erabileraren bilakaera, adin-talde berekoak elkartzean (2011 – 2021)	45
8.3	Hizkuntzen kale-erabilera, haurren presentziaren arabera (2021).....	46
8.4	Euskararen kale-erabileraren bilakaera, haurren presentziaren arabera (2006 – 2021)	47
8.5	Hizkuntzen kale-erabilera, haurra ala nagusia hitz egiten ari den (2021).....	48
9	ONDORIOAK.....	49
10	DATU NAGUSIEN LABURPENA	51
	BIBLIOGRAFIA	52
	ERANSKINAK. IBILBIDEAK.....	54

1 SARRERA

---

*“Hizkuntzak, komunikazio bide izateaz gain, pentsamendua egituratzea ahalbidetzen du, eta errealitatea interpretatu eta barneratzeko ezinbesteko baliabidea ere bada. Horrez gain, pertsonen gizarteratzea errazten du, eta, ondorioz, nortasunaren garapenean ere leku garrantzitsua hartzen du.”
(Zarraga Azumendi 2010, 23)*

Gizakiaren, gizartearen eta hizkuntzaren arteko elkar eraginaz mintzo da aurreko aipua, hizkuntzaren garapen soziala gizarte auzia baita. Horregatik, pertsonen eta taldeen arteko harremanez aritzean, edota elkarbizitzaz erabakiak hartzerakoan, hizkuntzek hartzen duten tokia zehaztea komenigarria da. Hala, hizkuntza-politika eta -plangintza egokiak abian jartzeko ezinbestekoa da errealitate soziolinguistikoa metodo zientifikoen bidez etengabe ikertzea, horrela soilik deskribatzen baita hizkuntzei dagokienez gizartean gertatzen dena.

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketek errealitate soziolinguistikoa gertutik ezagutzeko aukera eskaintzen dute, eta behar-beharrezkoak dira hizkuntzen bizindarra ebaluatzen, erabilera baita adierazle soziolinguistikoa esanguratsuenetako bat. Neurketaren bidez, erabilerari buruzko datu enpirikoak eskuratzen dira, ikerketa-galdera nagusi honi erantzunez: “zenbat euskara erabiltzen da kalean?”

Kontuan izan behar da ikerketa honek udalerriko kaleetan zuzenean behatutako hizkuntzen erabileraren berri ematen duela, alegia, datuok ez direla aitortuak (hiztunaren autopertzepzioan oinarritutakoak), baizik eta neurtuak. Horrez gain, ez da ahaztu behar entzuten den hizkuntzen erabilera ez dela, halabeharrez, udalerriko biztanleena, udalerriko kaleetakoa baizik.

Nolanahi ere, jakina da hizkuntzen erabilera ez dela aldagai egonkorra, ezta indibiduala ere; alta, une bakoitzeko egoerak, solaskideek eta testuinguruak baldintzatzen dute. Horregatik, ikerketa honetako erabilera-datuak interpretatzeko adierazle soziolinguistikoak, demografikoak eta soziologikoak ere aintzat hartu behar dira.

Gainera, aipatu behar da azken hamarkadetan gizarte-bizitza era esanguratsuan aldatu dela globalizazioa, digitalizazioa, eta migrazioak bezalako fenomenoak tarteko. Are nabarmenagoa izan da aldaketa COVID19aren pandemiaren eraginpean 2020. urteaz geroztik. Hala, gizarte-aldaketa handien testuinguruan, inoiz baino garrantzitsuagoa da hizkuntzen erabileraren bilakaera arretaz aztertzea.

Txosten honetan, *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Andoain, 2021* ikerketaren emaitzak aurkezten dira. Euskal Herrian egiten den neurketaren ezagutza metodologikoan eta soziolinguistikoa oinarritzen da berau, eta, eredu horri jarraiki burutu da, 2021eko udazkenean, Andoainen egin den zazpigarren edizio hau.

Txostenak honako hamar atal hauek ditu. Sarreraren ostean, ikerketaren helburuak zehaztuko dira. Hirugarren atalean, testuinguruaren berri emango da kokapen gisa, hizkuntzen kale-erabileraren datuak interpretatzeko eta ulertzeko lagungarri izan daitezkeen gako nagusiak emanez. Jarraian, ikerketaren azalpen metodologikoak eskainiko dira, ikerketaren fitxa teknikoak eta laginaren inguruko azalpenak, besteak beste; bosgarren atalean hizkuntzen erabileraren datuak eskainiko dira, udalerriko zenbait aldagai soziolinguistikoen datuekin batera; seigarren kapituluak udalerriko ibilbide desberdinetako datuak emango dira, zazpigarrenean hiztunen ezaugarrien araberrakoak eta zortzigarren atalean solas-taldearen araberrakoak. Ondorioen atalean, bidenabar, datu horien gaineko irakurketa eskaini da, eta

azkenik, hamargarren atalean datuon laburpena. Amaitzeko, txostenaren eranskinera datu-bilketarako diseinatutako ibilbideen mapak ere ekarri dira.

2 HELBURUAK

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, Andoain 2021 ikerketaren helburu nagusiak honako hauek dira:

- **Andoaingo kaleetako hizkuntza-erabilerari buruz, datu enpirikoak eskuratzea.**
- **Hizkuntzen kale-erabileraren bilakaera ezagutaraztea,** euskararen biziberritze-prozesuari begira hausnarketarako, hizkuntza-politikak erabakitzeko eta hizkuntza-plangintza diseinatzeko balio dezan.
- **Euskararen kale-erabilerari buruzko datuak aztertzea eta interpretatzea.**

Ikerketa-lan honek unean uneko baldintza sozialak eta soziolinguistikoak biltzen ditu. Alegia, erabilera aztertzeko, kaleko hitzunei erreparatzen zaie, beren adina nahiz generoa kontuan izanda. Halaber, osaera desberdinetako elkarrizketa-taldeen hizkuntza ere aztertzen da: esaterako, elkarrizketetan haurrek parte hartzen badute, nola aldatzen da hizkuntza-erabilera? Horiei guztiei buruzko gogoetak egiteko aukera ematen dute datuek.

Neurketa zazpi aldiz egin da Andoainen. Erabilera-datuak sarri jaso izanak argazki dinamikoa eskaintzen du. Horrela, erabileraren bilakaera katebegiz katebegi jaso da, eta ondo oinarritutako interpretazioak egin daitezke. Hau da, gizartearen eraldaketaren isla ere badira txosten honetan aurkezten diren datuak.

Nolanahi ere, Covid19-aren pandemiak neurketa burutzeko baldintzak zaildu ditu; erabat inarrosi eta eraldatu dira kale-bizitza eta orain arteko harreman- eta komunikazio-ohiturak. Edizio honetako datuak ez dira aurreko edizioetako egoera berebean jaso, baina, zalantzarik gabe, gaur egungo gizartearen isla izan, badira.

3 KOKAPEN SOZIOLINGUISTIKOA

Hizkuntza-erabilera ez da egonkorra, ezta indibiduala ere. Izan ere, une bakoitzeko egoerak, solaskideek eta testuinguruak baldintzatzen dute hiztunek egiten duten hizkuntzen hautua. Besteak beste, ikerketaren emaitzak eskaintzen dituen erabilera-datuok interpretatzeko, ukipenean dauden hizkuntzen erabileran gailentzen diren arau sozialak oso aintzat hartu behar dira; halaber, ingurunearen adierazle soziologikoak, demografikoak eta soziolinguistikoak ere kontuan hartu behar dira, azken hamarkadetan gizarte bizitza hain modu nabarmenean aldatu eta baldintzatu dutenak, hain zuzen.

Adierazle soziologikoak

Globalizazioaren eraginez guztiz eraldatzen ari den munduan, hizkuntzen arteko harremanak, hizkuntzekiko jarrerak eta politikak, eta hizkuntza-komunitateen biziraupenerako baldintzak ez dira iragan mendean ziren parekoak. Ingurune digitalaren hedapenak, hizkuntza-teknologiaren garapenak, edota sare-sozialen fenomenoek aurrez aurrekoak ez diren harremanak indartu dituzte, eta bestelako harreman-motak (edo bideak) hauspotu dira. Errealitate berri horrek bete-betean eragiten du aztergai den hizkuntzen kaleko erabileran, esate baterako, belaunaldi gazteek gero eta denbora gehiago igarotzen baitute Interneten edota plataforma digitaletan, eta eremu digital horretan erdaren erabilera nagusi baita.

Kezka hori ez da Euskal Herrikoa bakarrik. Hainbat estatu-hizkuntza ere arduratuta agertu dira, globalizazioaren eta, batez ere, ingelesaren nagusitasunaren ondorioz, beraien hizkuntzen presentzia eta erabilera apaltzen ari baita, etengabe (Crystal 2003), (Lo Bianco 2014), (Calvet 2017). Beraz, are eta arreta handiagoarekin begiratu behar zaio fenomeno horri euskara bezalako hizkuntza minorizatuaren ikuspegitik.

Mundu globalizatu honek paradigma sozial berria ekarri du, eta are nabarmenagoa, arestian esan bezala, COVID19aren pandemiagatik; oro har, kaleko giroa eta herritarren arteko zuzeneko harremanak nabarmen aldatu baitira. Gurea bezalako gizarte elebidun desorekatuetan, are eta eragin handiagoa nabarmendu da. Esate baterako, pandemiak ekarritako itxialdian, haur eta nerabe asko eta asko euskara entzun eta praktikatu ezinik geratu dira, neurri handi batean eskola eremuak soilik eman ohi baitie haur horiei euskaraz aritzeko aukera. Gainera aisialdi antolatua ere etenda egon da denbora luzez, eta, ondorioz, eskolaz kanpoko euskarazko jarduerak ere desagertu egin dira haur askorentzat.

Adierazle demografikoak

Joera orokorra da, Euskal Herrian, azken urteetan biztanleria hazi izana, baina hazkunde hori ez da hazkunde begetatiboagatik gertatu, izan ere, euskal herritarren artean bizi-itxaropena gero eta handiagoa da eta jaiotza-kopurua heriotzena baino baxuagoa. Aldiz, biztanleriaren hazkundera azken urteetako migrazio-saldo positiboari zor zaio, hala izan ezean, biztanleriak behera egingo bai zukeen (Gaindegia 2021).

Kontuan izan behar da, era berean, fenomeno horrek berak biztanleriaren zahartze-tasa igotzea eragin duela, hau da, bizi-itxaropena handitzearekin batera, adineko pertsonen proportzioa ere handiagoa izatea. Eta, zalantzarik gabe, horrek kaleetako giro soziala ere aldatu du.

Adierazle soziolinguistikoak

Euskararen erabilera baldintzatzen dituen aldagai garrantzizkoak euskal hiztun-kopurua (edo dentsitatea) eta hiztunen hizkuntza-ohiturak dira. Alegia, hiztunak behar dira elkarrizketak euskaraz izan daitezen, eta euskaraz hitz egiteko ohitura ere ezarria behar du izan. Nolanahi ere, euskaldunen proportzioa (edo ezagutza-indizea) eta euskararen kaleko erabilera-indizea ez dira erabat eta modu zuzenean alderagarriak. Sarritan egiten da erkaketa hori, baina bi datu horien ezberdintasunak arretaz begiratu behar dira: gogoratu behar da euskararen ezagutza, jasotzen den moduan, aitortua eta indibiduala dela, eta, aldiz, euskararen kale-erabilera behatua eta kolektiboa. Aldeak alde, halere, korrelazio handia dago bien artean, euskal hiztun-kopurua handien dagoen eremuetan jasotzen baita euskararen kale-erabilerarik altuena, eta alderantziz.

Bidenabar, euskararen gaitasunaren eta erabileraren arteko aldeak sakonago aztertze aldera, komeni da alde kuantitatiboari ez ezik, alderdi kualitatiboari ere erreparatzea. Alde betetik gogoratu behar da gaur egungo euskal hiztunaren profila ez dela orain dela 30-40 urtekoaren berdina. Orain, askoz ugariagoak dira euskara jakin bai, baina erdaraz (frantsesez edo gaztelaniaz) hobeto moldatzen diren hiztunak; ez da ahaztu behar, euskalduntze-prozesuaren eraginez, gaur egun, haur eta gazte euskaldunen artean gehiengoak bigarren hizkuntza modura duela euskara—eskolatik jaso—, orain artean ia sekula ez bezala. Pentsa daiteke hiztun horietako askok, praktikan, erdararako joera izan dezaketela, eta, ezinbestean, horrek zuzenean eragiten duela hizkuntza-hautuan eta euskararen erabileraren indizean.

“Euskaldunen erraztasuna aldatu egin da 1991tik hona. Duela 25 urte euskal elebidunen eta erdal elebidunen ehunekoa nahiko antzekoa zen (% 34,6 versus % 37,8). Gaur egun, ordea, erdal elebidunen ehunekoa 18,5 puntu handiagoa da euskal elebidunena baino (% 26 versus % 44,5)”.

(Eusko Jaurlaritzak, Nafarroako Gobernua, Euskararen Erakunde publikoa 2017).

Bestalde, gogoan izan behar da euskaldun (ia) guztiek dutela gaztelaniaz edo frantsesez hitz egiteko gaitasuna. Hau da, euskaldunen elkarrizketa guztiak (% 100) izan zitezkeen erdaraz. Euskaraz aritzeko goi-muga, ordea, % 100 horren oso azpitik dago, aski baita solaskide batek euskaraz ez jakitea erdaretara jotzeko. Aipatu bezala, gainera, badira erreparatu beharreko beste baldintza batzuk testuinguru sozial eleaniztunetan, ezagutzak ez baitu hizkuntzaren erabilera baldintzatzen, hizkuntza erabiltzeko aukera baino ez baitu sortzen edo eskaintzen.

Azkenik, aipatu behar da euskal hiztunek beste erabateko aldagaien eragina ere nozitzen dutela, esate baterako, harremanak eraikitzeko orduan ezarritako hizkuntza-ohiturak, batzuen edo besteen aurrean azaleratzen diren zenbait aurreiritzi edo ingurunean antzematen diren hizkuntza-arau sozialak. Horiek guztiek ere, hizkuntzarekiko duten jarrerekin batera, izan dezakete eragina hiztunek egiten duten hizkuntzen hautuan.

Labur esateko, ikerketaren datuen irakurketarako komeni da arreta jartzea hizkuntzaren erabileran eragiten duten aldagaiak asko eta askotarikoak direla, alegia, izaera poliedrikoa duela; neurketa batetik bestera kale-erabileraren joerak alda daitezke, baina fenomenoaren konplexutasunak zailtzen du aldaketa hori zer faktoreren (edo faktore-konbinazioen) eraginpean gertatu den azaltzea. Ez da komeni, beraz, irakurketa datu isolatuetara edo “igo/jaitsi” kontzeptuetara mugatzea, baizik eta ikuspegi diakronikoz egitea. Emaitzen gorabehera puntualei baino, joerei erreparatu behar zaie, eta, batez ere, joera horien jarraikortasunari. Horregatik da garrantzitsua behaketak lauzpabost urteko maiztasunarekin jasotzea, horrela lortzen baita egoera estatikoetatik harago, bilakaeraren informazioa jasotzea.

4 METODOLOGIA

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketan, hizkuntzen ahozko erabilerari buruzko datu enpirikoak jasotzen dira. Kaleetan entzundako elkarrizketetatik atera da informazioa. Beraz, espazio irekietan solasean ari ziren hiztunen jarduna behatuz jaso dira Andoaingo kale-erabilerari buruzko 2021. urteko datuak.

Behaketa bidez hizkuntzen erabilera neurtzeko metodoa Euskal Herrian sortu zen XX. mendeko 80ko hamarkadan¹, eta, hogeita hamar urtetako esperientzia metatuarekin, metodologia aski frogatua eta kontrastatua dago.

Metodo horrekin, Euskal Kultur Batzordeak (EKB) Euskal Herriko neurketaren lehen edizioa burutu zuen 1989an. Geroztik, beste zazpi aldiz errepikatu du neurketa Soziolinguistika Klusterrak (aurrez SEI Elkarteak)². Ondorioz, ikerketa-lan horri esker, azken 30 urteetan hizkuntzek Euskal Herriko kaleetan izan duten (ahozko) presentzia aztertu da (Altuna Zumeta eta Iñarra Arregi 2022).

Sarreran esan bezala, Andoainen eginiko neurketa hau Euskal Herriko ikerketan oinarritutakoa da. Hala, aipatutako metodoaren ezaugarri nagusiak gidan jasota badaude ere (Altuna eta Basurto 2013), ikerketa honetan izan duen aplikazio zehatza azalduko da, jarraian.

4.1 IKERKETA-TEKNIKA

Esan bezala, behaketa zuzenaren bidez eskuratu dira hizkuntzen erabilerari buruzko datuak. Teknika horrek, ezinbestean, diskrezioa eskatu du. Hau da, hiztunak behatuak izan direla ohartu gabe jaso da hizkuntza-praktikei buruzko informazioa. Ez dute, behintzat, elkarrizketa-hizkuntza behatzen ari garenik jakin.

Behaketa Zuzena izenarekin ezagutzen dugun teknikaren helburua da gizakien portaerak inolako manipulaziorik gabe era sistematiko eta kontrolatuan begiratzea, eta hortik ikerketarako garrantzitsua den informazioa eskuratzea. Bitartekorik gabe, hau da, zuzenean egiten den behaketa delako hartzen du teknika honek behaketa zuzena izena.

(Juaristi, 2003)

Datuak biltzeko irizpideak

Elkarrizketa izan da behaketa-unitatea: kalean dagoen pertsona bat edo gehiagoren arteko solasaldia³. Neurtzaileei zuzendutako edo neurtzaileen arteko elkarrizketak ez dira jaso.

---

¹ Erabilera neurtzeko metodoa Siadeco Ikerketa Taldeak sortu zuen, Iñaki Larrañagaren gidaritzapean (2021ean hil zen soziolinguista aitzindaria). Garai hartan, hizkuntza-gaitasunari buruzko datuak jaso ziren estreinakoz EAEn, 1981eko zentsuaren bidez; 1983. urtean, Kale Erabileraren Neurketa metodologia sortu zuten, eta Gipuzkoako udalerrri guztietan egin zituzten neurketak (Larrañaga 1986).

² 1993, 1997, 2001, 2006, 2011, 2016 eta 2021 urteetan egin dira neurketa horiek. Azken urteetako edizioak zentsu- eta errolda-urtearekin bat datoz.

³ Elkarrizketa indibidualak ere jaso egin dira (mugikorrarekin hitz egiten entzun diren hiztunak, txakurrarekin hizketan doazenak, atarietako interfonotik...).

Halaber, neurraldi berean, solaskide-talde bera hizkuntza berebanean behin baino gehiagotan entzun den kasuetan, behin bakarrik jaso da praktika hori⁴.

Hain zuzen, kalean entzundako elkarrizketa horiek zein hizkuntzatan gertatu diren jaso dute neurtzaileek (euskaraz, gaztelaniaz, frantsesez edo beste hizkuntza batean)⁵. Gainera, elkarrizketa horietan parte hartu duten solaskideen ezaugarriak bildu dira, betiere behaketa zuzen bidez pertsonen egotzi diezazkiekegunak, inori ezertxo ere galdetu gabe: sexu-generoa (emakumezkoa edo gizonezkoa den⁶, alegia) eta adina (haurrak, gazteak, heldu gazteak, heldu nagusiak eta adinekoak⁷). Azkenik, behatutako elkarrizketetan, hiztun aktiboa haurra den edo ez ere jaso da.

Datuak biltzeko prozedura

Datuak *Neurgailuaren* bidez jaso dira, mugikorrek APP bidez, alegia⁸. Modu horretan, datuak modu diskretuagoan jasotzea ahalbidetu da, eta, unean une, behatu den elkarrizketa kopuruari jarraipen estua egin zaio.

Ondorengo argazkietan ikus liteke neurtzaileek *neurgailuan* elkarrizketa bakoitzaren ezaugarriak sartzeko baliatzen dituzten pantailako batzuk:

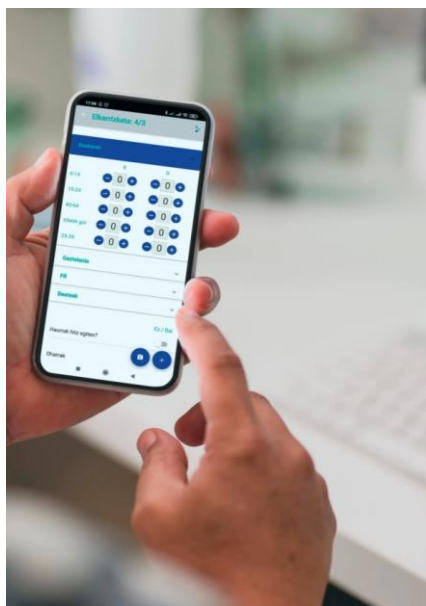
⁴ Neurraldi horretan, solaskide-taldean aldaketak egon badira (bat joan edo bestea etorri, esaterako), praktika berri gisa jaso da. Edo, neurraldi horretan, solaskide-talde horrek hizkuntza aldatu badu, praktika berri gisa jaso da hori ere. Solaskide-talde berbera hizkuntza berebanean hizketan topatu bada, baina beste neurraldi batean, jaso egin da.

⁵ 2016. urtera arteko edizioetan, hizkuntzak hiru multzotan bereizten ziren: euskara, gaztelania/frantsesa eta beste hizkuntzak.

⁶ Solaskidea emakumezkoa edo gizonezkoa bezala sailkatzeko irakurketa soziala dugu oinarri, ez dakigu egiazki solaskidea kategoria horiekin identifikatzen den ala ez.

⁷ Hona hemen hiztunak kategoria bakoitzean sailkatzeko jarraitu diren irizpideak: haurrak (2-14 urte), gazteak (15-24 urte), heldu gazteak (25-39 urte), heldu nagusiak (40-64 urte) eta adinekoak (65 urtetik gora). 2021. urtera arteko edizioetan, lau adin-taldeetan sailkatzen ziren behatutako solaskideak. 2021eko edizioan, ordea, helduak bi multzotan sailkatu dira, errealitate soziolinguistikoaren informazio xeheagoa eskuratzeko.

⁸ 2021. urteko ediziora arte, koadernoetan biltzen zituzten erabilera-datuak neurtzaileek.

← Elkarrizketa: 1/0

Euskara

	Ema	Giz
Haurrak (2-14)	- 1 +	- 1 +
Gazteak (15-24)	- 0 +	- 0 +
Heldu-gazteak (25-44)	- 0 +	- 0 +
Heldu-nagusiak (45-64)	- 0 +	- 0 +
Adinekoak (65etik gora)	- 0 +	- 0 +

Ez / Bai

Haurrak hitz egiten?

EUSKARAZ ERE BAI GAZTELANIAZ ERE BAI
FRANTSESEZ ERE BAI

Oharrak

Neurtzaileek bikoteka bildu dituzte hizkuntzen erabilerari buruzko datuak. Hala eta guztiz ere, bi neurtzaileek Neurgailuarekin izan zitzaketen intzidentziei aurre egiteko, datuak paperean jasotzeko aukera izan dute uneoro.

Azkenik, bestelako irizpide batzuk ere eman zaizkie neurtzaileei:

- Dudazko kasuak ez jaso.
- Haur jaioberrien presentzia berari zuzenean ari ez bazaizkie ez jaso.
- Neurketa egin aurretik, ibilbidea errepasatu.

4.2 DISEINUA

Ikerketak udalerriko kaleetako hizkuntza-erabilera deskribatu nahi duenez, ikerketaren diseinuak kalean hitz egiten duen edozein pertsona potentzialki behatzeko bokazioa du. Horregatik, kaleetako baldintza desberdinak kontuan hartu behar dira erabakitzeko zenbat behaketa egin, noiz egin eta non egin.

Lehenik eta behin, behaketa zein kaletan egingo den diseinatu da. Kale jendetsuenak eta ezaugarri soziologiko desberdineko jendea neurtzeko aukera ematen dutenekin osatu dira herri bakoitzeko behaketa-ibilbideak, udaleko euskara teknikariarekin adostuta.

Udalerrri eta ibilbide horietan, neurtzaileek bi orduko neurraldiak egin dituzte. Bi orduko iraupen hori ikerketaren Euskal Herriko ediziotik finkatuta dago, eta behatzaileek behatuen aurrean diskrezioari eusteko gehieneko iraupen bezala ulertzen da ikerketa honetan. Udalerrri bakoitzean behatu beharreko elkarrizketa-kopuruaren arabera⁹ aurreikusi da Andoaingo guztizko neurraldi-kopurua.

Egutegiari eta ordutegiei dagokienez ere, bilatu da, alde batetik, pertsona asko behatu ahal izateko egun eta ordu egokiak izatea; eta bestetik, bizimodu desberdina daramaten pertsonak behatu ahal izateko aukera ematen duen ordutegi-diseinua egitea. Horrez gain, ikerketaren aurreko edizioetatik datorren diseinuarekiko jarraikortasuna bermatu da.

Horrela, *hizkuntzen erabileraren kale-neurketa* burutzeko, herri bakoitzak bere ibilbide- eta neurraldi-kopurua du, udaleko teknikariarekin adostua.

---

⁹ Emaizta fidagarriak eskuratu ahal izateko, aurrez finkatu zen Andoaingen behatu beharreko gutxieneko elkarrizketa-kopurua.

4.2.1 Ibilbideak

Andoaingo kasuan, zortzi ibilbide hauek zehaztu dira:

<p>Ama Kandidatik Osasun etxeraino:</p> <p>Ama Kandida – Bazkardo plaza – Rikardo Arregi kalea (Arteta kaleraino) – Mimendi kalea – Dr. Huizi 17tik (parkea barne) 27ra – Belkoain kalea – J.L.L. de la Calle parkea.</p>
<p>Dr.Huitzi, Baztero eta Ondarreta:</p> <p>Kale Nagusia (Bastero Kulturgunearen bukaeraraino) – Dr. Huizi kalea 1etik 15eraino – Zuberoa kalea – Gernika kalea – Ondarreta kalea (kanpoko ere bai) – Juan Bta. Erro kalea.</p>
<p>Goiko plaza ingurua:</p> <p>Arteta kalea – Nafarroa plaza – Elizondo plaza – Goikoplaza – Pio Baroja kalea – Arrate plaza – Rikardo Arregi kalea (Artetatik Pio Baroja kaleraino) – Agustin Leitza kalea/plaza – J. Antonio Agirre plaza.</p>
<p>Kale berria eta Allurralde ingurua:</p> <p>Olagain auzunea – Kale Berria – Behekoplaza – Kale Nagusia (Ormenditik) – Juanita Alkain plaza – Leitzaran - Txistokiko (Allurralde) pasealekua – Zumea kalea (Gipuzkoano bankuraino) – Aingurasutegi kalea.</p>
<p>Karrika ingurua:</p> <p>Aita Larramendi 22tik – Algodonerako Emakumeen plaza – Miranda pasealekua – Aiztondo kalea – Martin Ugalde kalea – Gurmendi kalea – Karrika.</p>
<p>La Salletik behera:</p> <p>Kaletxiki – Arantzibia kalea/plaza – Manuel Lekuona plaza – Erroitx pasealekua.</p>
<p>Plazaola ingurua:</p> <p>La Salle etorbidea – Gabriel Aresti kalea – Extremadura kalea – Galardi kalea – Plazaola kalea – Alkartasuna kalea – Joakin Larreta etorbidea – Trentxikiaren bidea.</p>
<p>Zumea plaza eta Etxebarrieta ingurua:</p> <p>Zumea kalea (Sabadell bankutik) – Zumea plaza – Belabi – Alfaro parkea – Miranda pasealekua – Txitibar plaza – Txitibar zeharkalea - Carmen Alcacera – Martin Ugalde – Zeferino Ansa – Patxi Etxebarria – P. M. Ugartemendia – Etxebarrieta plaza – Aita Larramendi (20raino).</p>

4.2.2 Neurraldien egutegia, ordutegia eta ordu kopurua

Ondoko koadroan zehazten da Andoaingo datu-bilketa egin den egutegia eta ordutegia, ibilbideen arabera antolatuta:

Ibilbideak	Eguna	Ordua	
Ama Kandidatik Osasun Etxeraino	2021/9/22	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/9/25	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/9/26	12:00-14:00	
Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta	2021/9/22	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/9/25	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/9/26	12:00-14:00	
Goiko Plaza ingurua	2021/9/29	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/10/2	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/10/3	12:00-14:00	
Kale berria eta Allurralde ingurua	2021/9/22	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/9/25	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/9/26	12:00-14:00	
Karrika ingurua	2021/10/13	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/10/16	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/10/17	12:00-14:00	
La Salletik behera	2021/9/29	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/10/2	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/10/3	12:00-14:00	
Plazaola ingurua	2021/10/13	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/10/16	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/10/17	12:00-14:00	
Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua	2021/9/29	10:00-12:00	18:00-20:00
	2021/10/2	11:00-13:00	18:00-20:00
	2021/10/3	12:00-14:00	
GUZTIRA: 80 ordu (ibilbide bakoitzean 10 ordu)			
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.			

Datu-bilketa, beraz, udazkeneko ordu-aldaketa baino lehenago burutu ahal izan zen, argi-orduei ahalik eta etekin gehien ateraz eta neurraldi guztiak antzeko baldintzetan egitea bermatuz.

Gainera, pandemiaren hasieratik kalean ibiltzeko eta harremanak izateko osasun- eta lege-baldintza irekienak indarrean zeuden epealdian burutu zen. Euskal Herrian, irailaren 17tik urriaren 30era, oro har, kutsatze-datuak baxuak ziren, ez zegoen kalean musukoaren derrigortasunik, ostalaritzan ez zegoen jendea multzokatzeko mugarik ezta ordutegi murriztapenik, ez zegoen herriz-herri mugitzeko debekurik....

Kaleetan datuak mugikorraren bidez bildu ahala, aurrez finkatutako gutxieneko solaskide-kopurua gainditzea bermatu zen eta, aldi berean, erabilera-datuak akats-tartea $\pm 3,5$ edo txikiagoa zela ziurtatu (%95eko konfiantza-mailarekin).

4.3 EMAITZEN ADIERAZGARRITASUNA

Honako hauek dira ikerketaren datu estatistiko zehatzak:

- **Unibertsoa:** Andoaingo kaleetan entzun daitezkeen elkarrizketak.
Mugikortasun handiko eremua da kalea, eta ez dago unibertso hori osatzen duten kideen zerrenda ezagutzerik. "Hala bada, ezinbestekoa da laginak erabiltzea; hau da, unibertso osoari buruzko ondorioak ateratzeko, nahitaezkoa da unibertsoaren zati bat ikertzea" (Juaristi, 2003, 65.or.).
- **Lagina:** Behatu diren **3.892 elkarrizketek** eta horietan solaskide izan diren **11.074 herritarrek** osatu dute lagina.
- **Akats-tartea**¹⁰: **$\pm 0,7\%$** ekoa elkarrizketen lagin osoarentzat, % 95,0ko konfiantza-mailan eta $p=0,20$ ¹¹ izanik.

Beraz, datu estatistiko sendoak jasotzen dira txostenean.

---

¹⁰ Erabat ausazkoak diren laginketei egozgarria. Akats-tartea kalkulatzeko, bi datu erabili dira: neurketan behatutako elkarrizketa-kopurua eta udalerriko ezagutza-datuak (hiztunak eta elebidunen proportzioa). Ikus "Laginaren kalkulurako tresna": <https://soziolinguistika.eus/eu/lagina/>
Lagin-akatsa kalkulatzeko eredu matematikoaz gehiago jakin nahi izanez gero, jo (Yurramendi eta Altuna 2009) edota (Yurramendi et al. 2013) txostenetara.

¹¹ Behatutako elkarrizketen artean euskarazko elkarrizketetan parte hartu duten solaskideek osatu duten ehunekoa.

4.4 LAGINARI BURUZ

Ikerketa honetan, Andoaingo kaleetan behatutako 11.074 solaskideak zein hizkuntzatan hitz egiten ari ziren jaso da, aurreko atalean zehaztu bezala. Metodologiaren ezaugarriak kontuan izanda, ezin da jakin behatu diren pertsona horiek Andoaingo biztanleak diren ala ez.

Nolanahi ere, udalerriko errealitatera hurbiltzeko asmoz, bertako biztanleriaren ezaugarriekin alderatuko ditugu behatutako solaskideen ezaugarriak atal honetan. Horrela, begiratuko da ea behatutako lagina udalerriko biztanleriarekiko zer-nolako hurbilketa den, hau da, laginaren ezaugarriak andoaindarren ezaugarriekin bat egiten duten, horrek lagunduko baitu emaitzen interpretazioa. Azterketa hori bi aldagai kontuan hartuta egingo da, alde batetik sexua eta, bestetik, adina.

Bestalde, datozen azpi-ataletan, Andoaingo kale-neurketaren aurreko edizioiko laginarekin ere alderatuko da 2021ekoa. Izan ere, bilakaera-datuen interpretaziorako, lagungarri da ezagutzea Andoaingo kaleetan urterik urte behatu diren solaskideen profila.

Bide batez, garrantzizkoa da kontuan izatea datu-bilketa egin den ordu-kopurua. Andoaingo kale-neurketaren aurreko edizioan 80 orduko datu-bilketa burutu zen; 2021ean, era berean, 80 ordukoa izan da. Hala, ez da nabarmentzeko aldaketarik egon behatutako solaskideen kopuruan (2016ko 10.993 pertsonetatik 2021eko 11.074 lagunetara).

4.4.1 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, sexuaren arabera

Andoaingo biztanleriaren % 50,2 emakumezkoak dira, EUSTATEk emaniko 2021eko erroldako datuen arabera. 2016an egindako ikerketaren laginean, Andoainen emakumezkoen kopurua gizonezkoena baino zertxobait handiagoa izan bazen ere (% 53,3 emakumezkoak, % 46,7 gizonezkoak), 2021ean egindako ikerketako datuak (emakumezkoak % 50,6) biztanleriaren oso antzekoak izan dira.

1. Grafikoa eta Taula LAGINA ETA BIZTANLERIA SEXUAREN ARABERA. ANDOAIN, 2016-2021 (%)

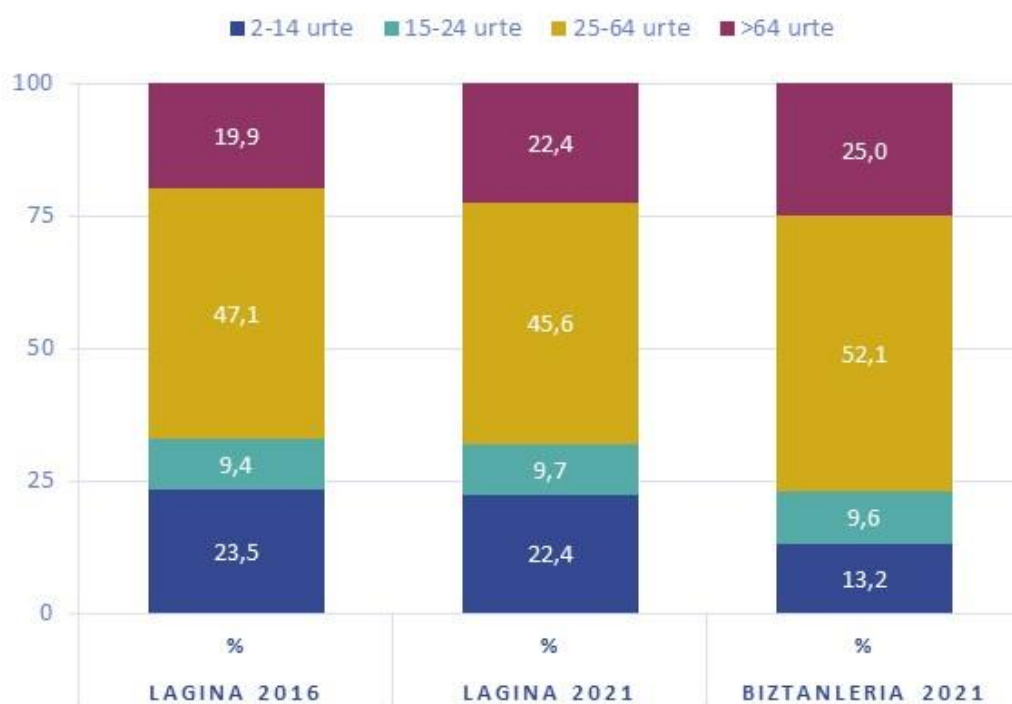
	Lagina 2016		Lagina 2021		Biztanleria 2021	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Emakumezkoak	5.859	53,3	5.602	50,6	7.420	50,2
Gizonezkoak	5.134	46,7	5.472	49,4	7.360	49,8
GUZTIRA	10.993	100,0	11.074	100,0	14.780	100,0

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2016 eta 2021; EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzen zentsua, 2021.

4.4.2 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, adinaren arabera

Andoainen eginiko 2021eko ikerketa honetako laginean pisu handiena hartu dute biztanle helduek (% 45,6), ondoren haurrek (% 22,4) eta adinekoek (% 22,4) eta azkenik gazteek (% 9,7). Joera horrek bat egiten du Euskal Herriko kaleetan jasotakoarekin, izan ere, ikerketa nagusi horretan behatutako hiztunen erdia heldua izan da, eta gainerako adin-taldekoak hurrenkera horretan sailkatu dira: helduak, haurrak, adinekoak eta gazteak (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

2. Grafikoa eta Taula LAGINA ETA BIZTANLERIA ADINAREN ARABERA. ANDOAIN, 2016-2021 (%)

Adin-taldea	Lagina 2016		Lagina 2021		Biztanleria 2021	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
2-14 urte	2.585	23,5	2.477	22,4	1.956	13,2
15-24 urte	1.035	9,4	1.074	9,7	1.423	9,6
25-44 urte	5.181	47,1	2.096	18,9	3.133	21,2
45-64 urte			2.948	26,6	4.571	30,9
>64 urte	2.192	19,9	2.479	22,4	3.697	25,0
GUZTIRA	10.993	100,0	11.074	100,0	14.780	100,0

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2016 eta 2021; EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzen zentsua, 2021.

Lagina biztanleekin alderatuz, honakoa ikus daiteke:

- **Heldu gutxiago** behatu dira kalean proportzionalki, herrian bizi direnak baino (% 45,6 lagina, % 52,1 biztanleria);
- **Haur gehiago** behatu dira kalean proportzionalki, herrian bizi direnak baino (% 22,4 lagina, % 13,2 biztanleria); haurrek laginean hartzen duten pisu handi hori orokorra da Euskal Herrian ere (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

Aurrez egin diren behaketa guztiek erakutsi dute oso ohikoa dela biztanleriaren eta ikerketako laginaren banaketa ez egotea erabat orekatua, bizitza-ohiturak ez baitira berdinak izaten adin-tarte guztietan.

2021eko ikerketa honetan, ez da aldaketa esanguratsurik egon 2016ko laginarekin alderatuta; zehazki, adinekoen kasuan, zertxobait handitu da (% 19,9 2016an, % 22,4 2021ean), eta apur bat txikitu helduen kasuan (% 47,1 2016an, % 45,6 2021ean).

4.4.3 Laginaren osaketa, ibilbideen arabera

Laginaren ibilbideen araberako banaketari dagokionez, esan behar da oso ohikoa dela desorekak egotea ibilbideetan jasotako laginen artean, kalean ibiltzen den jende kopurua aldatu egiten baita ibilbide batetik bestera.

Andoainen presentzia handiena duten ibilbideak *Kale berria eta Allurralde ingurua* (% 24,5) eta *Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua* (% 20,7) izan dira. Bilakabideari erreparatuta, ikus daiteke ibilbideen presentzia aldatu egin dela kasu gehienetan 2016tik 2021era bitartean. Esaterako, *Zumea plaza eta Etxeberrieta inguruko* ibilbidearen eta *Kale berria eta Allurralde inguruko* ibilbidearen presentzia bikoiztu egin da azken neurketatik hona. Aldiz, *Goiko plaza inguruko* ibilbidearen eta *Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta* ibilbidearen presentzia erdira jaitsi da azken neurketatik hona. Hortaz, kontuan izan behar da ibilbide horietako euskararen erabileraren ezaugarriek baldintzatu dezaketela emaitza orokorra.

3. Grafikoa eta Taula. LAGINAREN BILAKAERA, IBILBIDEKA. ANDOAIN, 2016-2021 (%)

Ibilbidea	Lagina 2016		Lagina 2021	
	Abs.	%	Abs.	%
Ama Kandidatik Osasun Etxeraino	1.359	12,4	927	8,4
Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta	1.918	17,5	862	7,8
Goiko Plaza ingurua	2.610	23,7	1.273	11,5
Kale berria eta Allurralde ingurua	1.448	13,2	2.716	24,5
Karrika ingurua	522	4,8	1.041	9,4
La Salletik behera	903	8,2	683	6,2
Plazaola ingurua	929	8,5	1.281	11,6
Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua	1.304	11,9	2.291	20,7
GUZTIRA	10.993	100,0	11.074	100,0

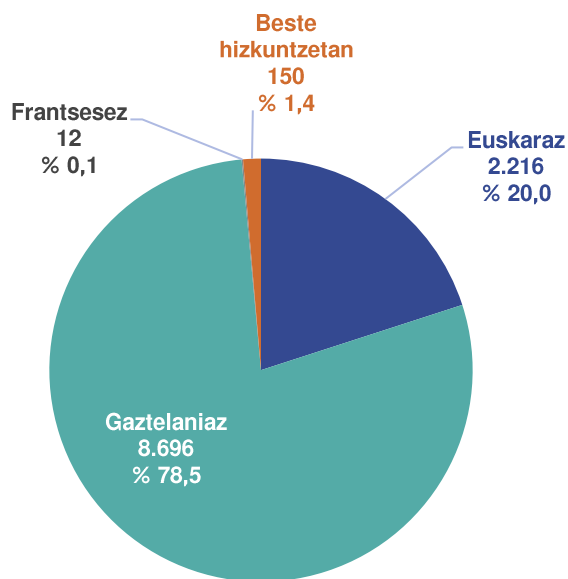
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2016 eta 2021; EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzen zentsua, 2021.

5 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA

5.1 DATU OROKORRA (2021)

Ikerketa-garaian, Andoaingo kaleetan behatutako 10 lagunetatik 2 euskarazko elkarrizketetan ari ziren (% 20). Gainerakoak gaztelaniazko (% 78,5), frantsesezko (% 0,1) eta beste hizkuntza batzuetako elkarrizketetan parte hartzen ari ziren (% 1,4)¹².

4. Grafikoa eta Taula HIZKUNTZEN KALE ERABILERA. DATU OROKORRA. ANDOAIN, 2021 (%)

Hizkuntza	Lagina	Erabilera %
Euskaraz	2.216	20,0
Gaztelaniaz	8.696	78,5
Frantsesez	12	0,1
Beste hizkuntzetan	150	1,4
GUZTIRA	11.074	100,0

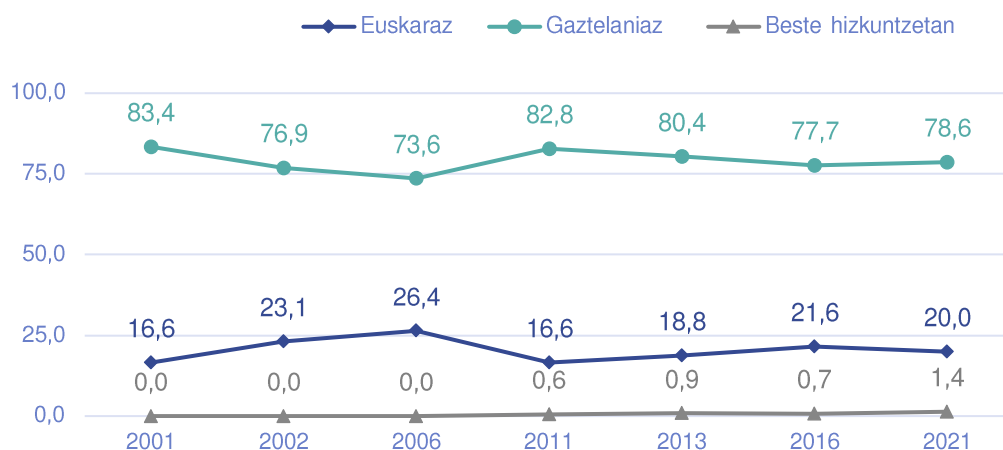
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

¹² Gogora ekarri behar da, emaitzen adierazgarritasuna aurkeztu den atalean esan den bezala (4.3 atala), Andoaingo behaketan $\pm$ % 0,7koa izan dela akats-tartea, eta, beraz, emaitzetan gorabeherako tarte hori kontuan hartu behar dela.

5.2 BILAKAERA (2001 – 2021)

Andoaingo kaleetan, 2021eko neurketa udalerrri honetan egin den zazpigarrena da, eta beraz, azken hogeitun urteetan Andoainen euskararen erabilerak izan duen bilakaera berri izateko aukera dugu.

5. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERAREN BILAKAERA. ANDOAIN, 2001-2021 (%)¹³

Hizkuntza	2001	2002	2006	2011	2013	2016	2021
Euskaraz	16,6	23,1	26,4	16,6	18,8	21,6	20,0
Gaztelaniaz	83,4	76,9	73,6	82,8	80,4	77,7	78,6
Beste hizkuntzetan	-	-	-	0,6	0,9	0,7	1,4
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	3.550	4.842	8.959	8.493	6.805	10.993	11.074

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2001, 2002, 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.

Goiko grafiko eta taulan ikus daitekeenez, euskararen erabilerak puntu bat eta erdi egin duela behera azken bost urteetan. Hogeitun urteko bilakaerari erreparatuz gorabeherak nabarmentzen dira: oro har, esan daiteke, euskararen erabilera % 20 inguruan egon dela azken bi hamarkadetan, 2006an hortik gorako daturik altuena izan bazuen ere (% 26,4). Daturik baxuenak, aldiz, 2001 eta 2011an jaso ziren (bi kasuetan % 16,6); badirudi, esan bezala, % 20 inguruan finkatu dela Andoaingo euskararen kaleko erabilera.

¹³ Frantsesaren erabilera 2016ko neurketatik aurrera behatu da. 2016an Andoainen ez zen elkarrizketarik behatu frantsesez, eta 2021ean, berriz, % 0,1ekoa izan da erabilera. Grafiko eta taula honetan "gaztelaniaz" kategoriaren barruan jaso da frantsesaren erabilera hori.

5.3 UDALERRIKO INGURU SOZIOLINGUISTIKOA

Herriko kaleetan egiten den hizkuntzen erabilera aztertzeko eta errealitate hori hobeto ulertzeko udalerriko zenbait aldagai soziolinguistiko aintzat hartzea ezinbestekoa da.

Atal honetan, kaleko erabilerarekin batera populazioarekin zuzenean loturiko hiru aldagai aztertuko dira: biztanleriaren lehen hizkuntza, etxeko erabilera eta euskaraz aritzeko gaitasuna. Hala azertu dute Sorolla, Altuna eta Larrea egileek 2019an eginiko *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak* izeneko ikerketan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 11), eta, era berean, biztanleriaren aldagai soziolinguistiko horietan lantzen dira Euskal Jaurilaritzak argitaratzen dituen *Mapa Soziolinguistikoetan* ere (Eusko Jaurilaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020).

Beraz, honako lau aldagai hauek hartu dira aztergai: 1) EUSTATEk ematen duen udalerriko euskara-gaitasuna, hots, zenbat biztanle diren euskaldun, ia euskaldun edo erdaldun¹⁴; 2) biztanleen artean lehen hizkuntza¹⁵ euskara, erdara, euskara eta gaztelania edo beste bat dutenen ehunekoak; 3) etxeko hizkuntzen erabilera¹⁶, euskara, erdara, biak edo beste bat erabiltzen diren alegia; eta 4) ikerketa honetan jasotako hizkuntzen kaleko erabileraren datua.

Atal honen helburua da lau aldagai soziolinguistiko horiek baliatuz udalerriko inguru soziolinguistikoaren argazkia eskaintzea. Aldagai horiek, ordea, ez dira konparagarriak bere horretan, errealitate desberdinen berri ematen dutelako.

Alde batetik, hizkuntza hitz egiten jakitea norberaren ezaugarri kognitiboa da, errealitate psikologiko batutzailea, hizkuntza berriak eskura baitaitezke, lehendik ikasitako beste hizkuntza batzuen ezagutza kaltetu gabe. Erabilera, aldiz, ezaugarri kolektiboa, familiakoa edota soziala da (Vila i Moreno 2021, 26). Esan daiteke, beraz, testuinguru sozial eleaniztun batean, ezagutzak ez duela hizkuntzaren erabilera baldintzatzen, hizkuntza erabiltzeko aukera baino ez baitu sortzen (Vila i Moreno 2021, 26) edo eskaintzen (Ramallo 2020).

Kontuan hartzekoa da, bestalde, desberdintasun metodologiko nabarmenak daudela kale-erabilera, etxeko erabilera, lehen hizkuntza eta euskara-gaitasuna neurtzeko moduan. Laburbilduz, aztertzen ari garen aldagai horien arteko alderaketak oso tentuz hartu beharrekoak dira, honako arrazoi hauek tarteko:

¹⁴ Kategoria horiek euskararen jakite-mailari buruz egiten diren lau galdereri erantzundakoaren arabera lortu dira: "ulertzen duzu?", "hitz egiten duzu?", "irakurtzen duzu?", eta "idazten duzu?". Aukeran ematen diren erantzunak (ezer ez, nekez, eta ondo) konbinatuz, zazpi hiztun-kategoria sortzen dira, eta zazpi horiek bilduz, guk aurkeztutako hirurak:

		ULERTU	HITZ EGIN	IRAKURRI	IDATZI
EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Ondo	Ondo
	ERDI-ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Nekez	Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo	Ondo	Ez	Ez
IA EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ondo/ Nekez	Ondo/ Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ez	Ez
	PASIBOAK	Ondo/ Nekez	Ez	Ez	Ez
ERDILDUNAK		Ez	Ez	Ez	Ez

¹⁵ Ikerketa honetan, EUSTATEk ematen duen ama-hizkuntzaren datua erabiltzen da lehen hizkuntza modura, hots, erakunde horren arabera, 3 urte bete arte ikasten den lehenengo hizkuntza. Lau aukera daude: lehen hizkuntza moduan umetan euskara bakarrik ikasi duten pertsonak, gaztelania bakarrik ikasi dutenak, euskara eta gaztelania ia aldi berean ikasi dutenak eta, azkenik, lehen hizkuntzatzat euskara eta gaztelania ez den besteren bat izan dutenak.

¹⁶ Etxean erabiltzen den hizkuntza etxean gehienetan hitz egiten den hizkuntza da. Atal honetan, lehen hizkuntzarako erantzun berberak onartzen dira: euskara, gaztelania, biak edo besteren bat (EUSTAT).

- **Kale-erabilera behaketa bidez jasotzen** da, beraz, hizketan ari dena horretaz konturatu ere ez da egiten; etxeko erabilera-datua, aldiz, inkesta bidez jasotzen da, eta norberak ematen du bere etxean hitz egiten duen hizkuntzaren inguruko informazioa.
- **Kale-erabileran ez da ezinbestean udalerrian bizi direnen erabilera** islatzen bere horretan, kalean behaturiko elkarrizketen erabilera jasotzen baita, izan bertan erroldatutako biztanleen ala ez.
- **Kale-erabilera gertukoaren artekoa izan ohi da**, eta, sarritan, adinkide berekoen artean gertatzen da. Aldiz, etxeko erabilera familia eremuko da, normaletan belaunaldi ezberdinen artekoa (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 16).

Nolanahi ere, azaldutako ñabardura horiek kontuan izanda ere, aurrez egin diren ikerketen arabera, esan daiteke honako korrelazio hauek izan, badirela:

- **Zenbat eta udalerrri euskaldunagoa izan** orduan eta handiagoa da euskararen kale-erabilera. Baina, banaketa hori ez da lineala eta ez uniformea, eta udalerrien artean hizkuntza portaerari buruzko desberdintasunak ageri dira (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 12).
- **Lehen hizkuntza modura euskara jaso dutenen proportzioa** handia den udalerrietan, gehienetan, are eta handiagoa da euskararen kale-erabilera. Lehen hizkuntzaren proportzioak behera egin ahala, hala egiten du euskararen erabilerak (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 15).
- **Zenbat eta handiagoa izan etxeko erabilera**, orduan eta handiagoa da kaleko erabilera. Nabarmentzekoa da bestalde, kaleko erabilera etxekoa baino altuagoa dela udalerrri gehienetan. Gainera, alde hori ez da murrizten etxean euskaraz asko hitz egiten den udalerrietan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 16).
- **Ezagutza, kale-erabilera, lehen hizkuntza eta etxeko erabilera**: aldagai soziolinguistikoaren euskarari dagokion datuetan, balio altuenetik txikienera hurrenkera hori da ia udalerrri guztietan ohikoena (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19).

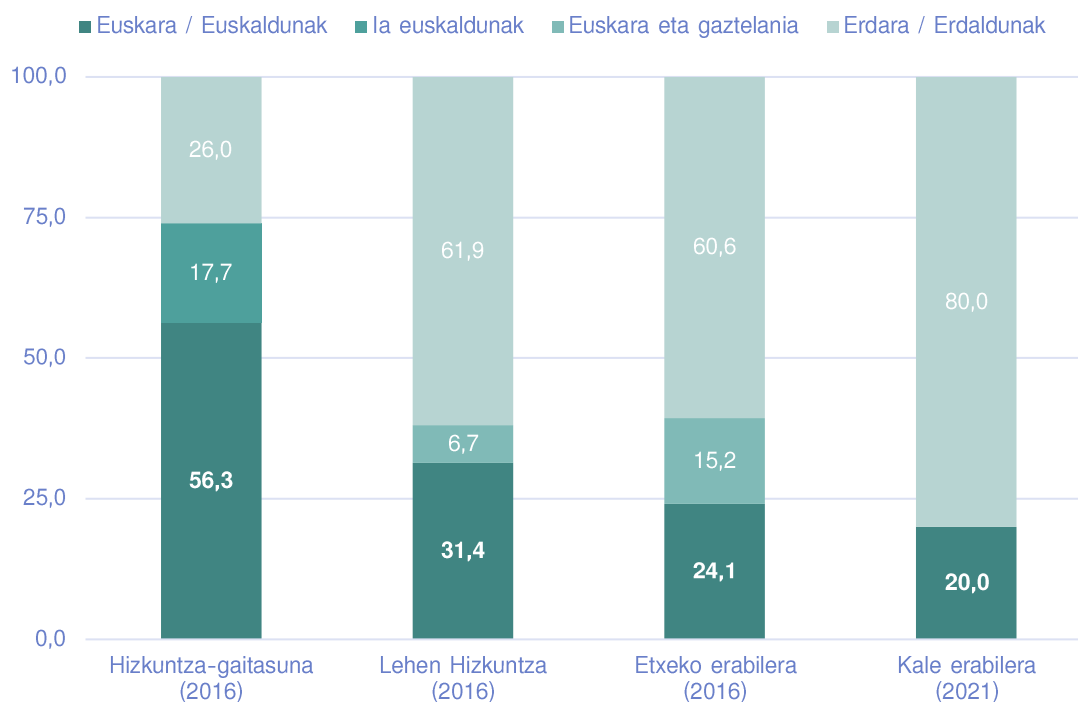
Beraz, aztertu ditzagun Andoaingo udalerrian bildu diren aldagai soziolinguistikoaren datuen arteko harremana.

5.3.1 Andoaingo aldagai soziolinguistikoak

Andoaingo aldagai soziolinguistikoak aztertuz (6. Grafikoa eta Taula) ikus daiteke aldagai horien artean balio altuena euskara-gaitasunak duela (% 56,3), jarraian lehen hizkuntzak (% 31,4) eta etxeko erabilerak (% 24,1), eta azkenik kale-erabilerak (% 20).

6. Grafikoa eta Taula HIZKUNTZA-GAITASUNA, LEHEN HIZKUNTZA, ETXEKO ERABILERA ETA KALE-ERABILERA. ANDOAIN, 2016-2021. (%)

	Hizkuntza-gaitasuna (2016)	Lehen Hizkuntza (2016)	Etxeko erabilera (2016)	Kale erabilera (2021)
Euskara / Euskaldunak	56,3	31,4	24,1	20,0
Ia euskaldunak	17,7	-	-	-
Euskara eta gaztelania	-	6,7	15,2	-
Erdara / Erdaldunak	26,0	61,9	60,6	80,0
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>GUZTIRA, Abs.</i>	14.466	14.466	14.466	11.074

Iturria. EUSTAT Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua, 2016; Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2016 eta 2021.

Euskara-gaitasunari dagokionean, Andoaingo biztanleen artean erdiak direla euskaldunak ikus daiteke, zehazki, % 56,3; eta beste % 17,7ek euskara ulertzen dute. Beraz, hamar biztanletatik zazpi dira euskaraz hitz egiteko -edo gutxienik ulertzeko- gai.

Gaitasun hori kontuan izanda, VI. Mapa Soziolinguistikoak 3. gune soziolinguistikoan kokatzen du Andoain (% 50-80 udal-gaitasuna) (Eusko Jaurlaritzak - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020, 39)¹⁷. Mapa horrek ondoren zehazten den informazioa eskaintzen du 3. gune hori ezaugarritzeko:

“Hirugarren gune soziolinguistikoko udalerrietan 496.134 pertsona bizi dira, EAEko biztanleria osoaren laurdena (% 24,1). Horietatik 316.976 dira euskaldunak (% 63,8), hau da, euskaldun guztien herena baino gehiago (% 37,5). Bizkaiko eta Gipuzkoako 90 udalerrri daude hirugarren gune soziolinguistikoan. 20.000 biztanle baino gutxiagoko udalerriak dira, Durango, Zarautz, Arrasate eta Eibar izan ezik. Industria indartsua duten udalerriak dira horietako asko, tamaina ertainekoak eta komunikazio-ardatz nagusietan kokatuak.”

(Eusko Jaurlaritzak - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020, 41).

Testuinguru horretan kokatzen da Andoain, hau da, 14.780 biztanleko udalerria da, industria-sare aktiboarekin eta Donostiaren eraginpeko komunikazio-bidean.

Nolanahi ere, azpimarratu behar da Andoain 3. gune horretako gaitasunaren behealdean dagoela (% 56,3), eta, hala, erdaldunagoa den 2. gune soziolinguistikora hurbiltzen dela gehiago (% 20-% 50eko gaitasuna duten gunea), oso euskalduna den 4. gunea baino. Pentsa daiteke, beraz, ezaugarri horrek eragin dezakeela euskararen herriko erabileran, batezbestekotik behera egoteko.

Udalerriko **euskara-gaitasunaren eta lehen hizkuntzaren** artean aldea izatea ohikoa da, tarte horretan islatzen baita euskarak izan duen irabazia azken 30-40 urte inguruan, hezkuntza-sistemaren eta helduen ikasketa-prozesuen bitartez. Andoainen ere, biztanleriaren % 56,3k euskara gaitasuna du eta horietatik % 38,1k lehen hizkuntza modura jaso du euskara (euskara edo euskara eta gaztelania batera); azpimarragarria da, beraz, bertako biztanleriaren parte oso esanguratsuak (% 18,2) euskara bigarren hizkuntza modura ikasi duela, eta, beraz, euskararen ezagutzaren aldeko irabaziak direla. Era berean, **gaitasuna eta etxeko erabileraren** artean ere aldea izatea oso ohikoa da, izan ere, arestian esan bezala, etxeetan belaunaldi desberdinetako kideak elkartzen dira. Sarri asko, kide horiek euskara-gaitasun desberdina dute, edota horietako batzuk gaztelaniaz euskaraz baino errazago hitz egiten dute, eta, beraz, etxe askotan ez dira betetzen euskararen erabileran bereziki eragiten duten faktoreak: harreman-sarea eta erraztasuna (Aizpurua Espin 2018, 44).

Lehen hizkuntzaren eta etxeko erabileraren datuek gertutasun handiagoa izan ohi dute; Andoainen, lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania dutenek biztanleriaren % 38,1a osatzen dute eta etxeko erabileran euskara edo biak erabiltzen dituztenak % 39,3 dira. Hau da, esan daiteke, etxeko kideen artean, zenbat eta gehiago izan euskara lehen hizkuntza modura dutenak orduan eta erabilera handiagoa izango dela etxeko giroan.

---

¹⁷ Herriko ezagutza-datuak ez ezik, lehen hizkuntzaren, etxeko erabileraren eta kale-erabileraren emaitza enpirikoetan oinarrituz, “Euskarak gaztelaniaz bezainbesteko presentzia (EG)” duen udalerrien multzoan kokatzen da (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 24). Multzo soziolinguistiko hori 2016ko Inkesta Soziolinguistikoko eta 2017-2018 urte bitartean egindako udal neurketen emaitzak aintzat hartuz osatu zen, “Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak. Udalerrri mailako analisia. Laburpena eta ondorioak” izeneko txostenean (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019).

Nolanahi ere, azpimarratu behar da multzo horretako udalerrien batezbestekoetatik gorakoak direla Andoaingo hizkuntza-gaitasunaren, lehen hizkuntzaren, etxeko erabileraren eta kale-erabileraren datuak (3.taula - Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19).

Harreman hurbileko hori, Andoainen bezala, ia udalerrri guztietan gertatzen da (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19).

Matematikoki espero daitekeen euskararen erabileraz, erabilera isotropikoaz

Arestian zehazturiko lau aldagai soziolinguistikoez gain, bada kaleko erabilera ulertzeko interesgarri izan daitekeen bosgarren bat ere, hain zuzen, J.L. Alvarez Enparantza Txillardegiren eredu matematikoan (2001) oinarritutako erabilera isotropikoa. Datu horrek, elebitasun sozialeko eremutan, bi hizkuntzen ezagutza unibertsala ez denean, biztanleek duten hizkuntzak erabiltzeko aukera azaltzeko balio du. Hau da, eredu horren bitartez, egoera hipotetiko eta gune jakin batean, matematikoki espero daitekeen euskararen erabilera kalkula daiteke, eremu horretako elebidun dentsitatea kontuan izanda, euskaldunek euskaldunekin beti euskaraz egingo dutela planteatuta (euskararekiko leialtasun erabatekoa dutelakoan) eta hizketaldian parte hartzen duten balizko taldeen pisua aurreikusita.

Eredu hori aintzat hartuta, eta egoera hipotetiko hori udalerrriaren kasura egokituta, Andoaingo udalerriko *erabilera isotropikoaren* kalkulua berritu da ikerketa honetan¹⁸, euskal hiztunen hizkuntza-hautua, neurri batean behintzat, ulertzen lagun dezakeelakoan.

Kalkuluak eginda, hortaz, % 24,8koa da baldintza hipotetiko horietan Andoaingo euskararen erabilera isotropikoa (edo espero daitekeen erabilera), kontuan izanik udalerriko biztanleen euskaldunen ehunekoa % 56,3koa dela. Beraz, behatutako erabilera erreala (% 20) matematikoki espero daitekeen erabilera baino zerbait baxuagoa da.

Alabaina, badira datu hipotetiko horretatik kale-erabileraren datu erreala beherantz aldentzeko arrazoiak, besteen artean, honako hauek: alde batetik, kaleko harreman sozialak zorizkoak ez izatea nagusiki. Hortaz, gerta daiteke harreman horietan aurrez ezarritako hizkuntza-erabileraren ohituretan hizkuntza bat edo bestea gailentzea. Beste alde batetik, kontuan izan behar da euskaldunek euskaldunekin elkartzerakoan beti euskaraz egitea (% 100eko leialtasuna) ia ezinezkoa dela, sarri, solaskideen inguruko informazioa ez-nahikoa delako, (Iriberry eta Uriarte 2012, 201)¹⁹, euskaraz egiteko erosotasunik ez dutelako edo euskaraz aritzeko sarerik edo konfiantzazko giro nahikorik ez dutelako (Amorrortu, Goirigolzarri, eta Ortega 2021, 24).

Beraz, laburbiltzeko, esan daiteke udalerriko euskararen ezagutza-datua kalean egiten den erabileraren iragarle ona izan daitekeen arren (udalerrian zenbat eta euskaradun gehiago izan orduan eta euskararen erabilera handiagoa espero daiteke), beste aldagai batzuk ere aintzat hartu behar direla, ezinbestez, hizkuntzen erabileraren konplexutasuna ulertzeko. Gainera, baldintza soziolinguistikoetara mugatu gabe, faktore sozioekonomikoak eta soziodemografikoak ere adierazgarriak izan daitezke (nahiz eta azterketa honetan ezin ditugun nahi bezala kontuan izan).

¹⁸ Eragiketa matematiko zehatza honako formula honen bitartez osatzen da: $PB = mB (w2ex2 + w3ex3 + w4ex4)$, non: PB = euskararen erabilera-maila; W2 = bikoteen pisua., W3 = hirukoteen pisua, w4 = laukoteen pisua; mB = euskararekiko leialtasuna, ex = elebidunen proportzioa.

Gaian sakontzeko, ikus (Alvarez Enparantza, Txillardeggi 2001) eta (Isasi eta Iriarte 1998).

¹⁹ Besteak beste, gogora daiteke Euskaraldiaren ariketa sozialaren gakoetako bat dela txaparen erabilera. Hau da, txaparen bidez, solaskideak euskara ulertzen duela jakin daiteke, eta hori ezagutzea faktore erraztailea da hiztunarentzat, euskara erabil dezan.

MUGIMENDU MIGRATZAILEEN ERAGINA

Hizkuntza gutxituen biziberritze-prozesuetan lurraldeko aldagai demografikoek duten garrantzia txosten honetan nabarmendu da, esate baterako, euskaraz hitz egiten duten biztanleriaren sexuaren, adinaren²⁰ edo migrazioen²¹ garrantziaz jabetzeko. Azken aldagai horrek (migrazio-fenomenoak) herriko kaleetan duen eragina kontuan izatekoa da dagoeneko gaur egungo datuak aztertzeke; zalantzarik gabe, are eta hurbilagoetik begiratu beharko dira aurrerantzean, aurreikus daitekeen migrazio-fenomenoaren goranzko joera baieztatzen bada.

Esate baterako, gogoratu behar dira iragan hurbileko honako bi fenomeno nagusiak: euskararen lurraldean XX. mendean Estatu Espainiarretik Euskal Herrira heldutako migrazioaren eragina (Ruiz Olabuenaga eta Blanco 1994) eta, berriki, XXI. mendearen hasierarekin batera, jatorri atzerritarreko immigrazioa. Azken fenomeno horren ondorioz, Euskal Autonomia Erkidegoan % 11,7koa da biztanleria horren dentsitatea (Aierdi, Uranga, eta Iñarra 2021, 14)²², eta aurreikusi daiteke 100etik gora hizkuntzek dutela presentzia gure artean, biztanle horien jatorrizko estatuan hitz egiten diren hizkuntzak identifikatuta²³.

Aipatu behar da herriko kaleetan hizkuntza horien presentzia apala dela, oro har, gaur, gaurkoz: Euskal Herrian, beste hizkuntzen erabilera % 2,8koa izan da²⁴, duela bost urte behatu zenaren pare (% 2,7 2016an; % 2,8 2021ean). Andoainen, 2021eko datuen arabera, jatorri atzerritarreko biztanleria % 8,5 da²⁵, eta euskara, gaztelania eta frantsesa ez diren beste hizkuntzen erabilera % 1,4koa izan da (2016ko datua: % 0,7), oso presentzia txikia, beraz. Dirudenez, horren arrazoia izan daiteke aloglotoen (ez euskara ez gaztelania) migrazioak kaleko elkar eraginetan presentzia txikia izatea (oraingoz). Berez, ez gaztelania ez euskara hitz egiteak ez luke halako baldintza esturik jarri beharko bertako hizkuntza aukeratzekoan (hizkuntza ofizial biak arrotzak baitzaizkie), ez bada nagusitasun edo erabilgarritasun irizpideen ondorioz.

Kontuan izatekoa da, bestalde, migratzaileen begietara euskarak izan dezakeen balioa, gaztelaniarekin alderatuta. Esate baterako, zenbait ikerketak erakutsi du migratzaile askorentzat euskara interesgarria izan arren, ez duela gaztelaniak duen beharrezkotasun baliorik (Uranga eta Aierdi 2021, 35). Beraz, komunitateen arteko konfluentzia gertatu ahala, ikusi beharko da zer bilakaera hartzen duen euskararen erabilerak. Hor bada, noski, kohesio

²⁰ Ikus, adinari dagokionean, besteak beste, UNESCOk haurrenganako hizkuntzaren transmisioari ematen dion garrantzia hizkuntza zaugarri modura sailkatzeko irizpideetan (Moseley 2010).

²¹ Bizindar etnolinguistikokoaren teoriaren baitan ere migrazioen datuen garrantzia esplizituki identifikatzen da (Giles et al. 1977).

²² Ikerketa horretan, jatorri atzerritarreko biztanleria honako hiru talde hauek osatzen dute: Estatu espainiarrean jaio eta atzerriko nazionalitatea dutenak, atzerrian jaio eta atzerriko nazionalitatea dutenak eta atzerrian jaio eta nazionalitate espainiarra dutenak.

²³ Soziolinguistika Klusterraren hizkuntzen mapak hipotesi horien arabera egin dira: hizkuntza ofizialak zein diren, hizkuntza hedatuak eta hizkuntza minorizatuak. Ikus <https://soziolinguistika.eus/eu/proiektua/gipuzkoako-hizkuntza-aniztasunaren-mapa/>.

Soziolinguistika Klusterrak orain arte egindako ikerketek Euskal Autonomia Erkidegoko datuak aztertuz egin dira, oraingoz. Nafarroako eta Iparraldeko daturik ez du aztertu orain arte.

²⁴ Nolanahi ere, identifikatu diren joera nagusiak gogoratzea komeni da, udalerrri bakoitzak bere berezitasunak dituela jakin arren: Aierdi, Uranga eta Iñarra 2021 lanean ikus daitezke jatorri atzerritarreko biztanleriaren azterketaren ondorioz hipotesi mailan aurreikusitako hizkuntza-aniztasunaren inguruko zehaztasunak. Ikus: Gipuzkoako hizkuntzen mapa: <https://www.gipuzkoa.eus/eu/web/hizkuntzaberdintasuna/gipuzkoakohizkuntzak/hizkuntzen-mapak>

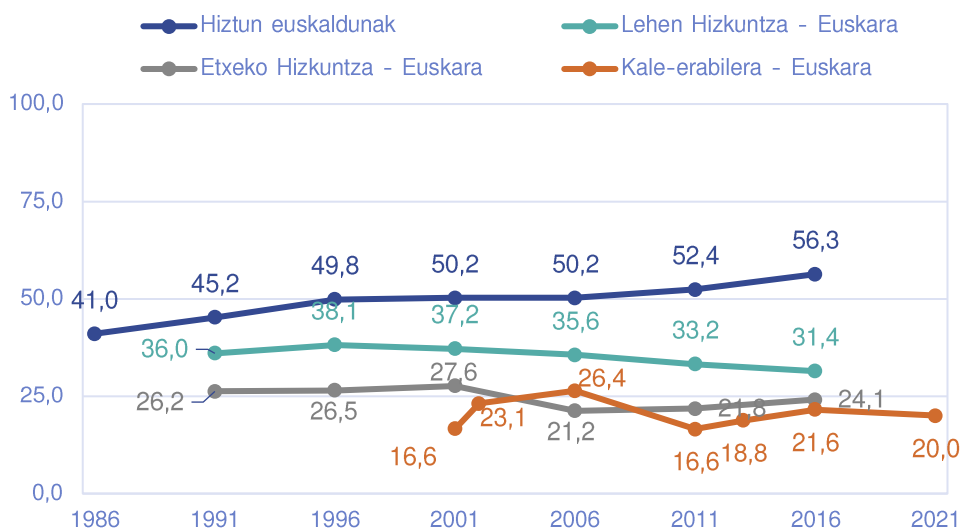
²⁵ Ikuspegi Immigrazioaren Euskal Behatokia: Jatorriko herrialde nagusien arabera. https://ikuspegi.eus/eus/estadisticas/estadisticas_tablas.php

sozialari begirako erronka, eta bada, era berean, kohesio linguistikoari begirakoa ere; etorkizunari begira, lanerako alor garrantzitsua, zalantzarik gabe (Sorolla et al, 2019: 41).

Udalerriko aldagai soziolinguistikoaren azterketa honi amaiera emateko aipamen labur bat egin nahi diogu udalerriko kaleetan islatzen den biztanleen mugikortasunari. Alegia, udalerrien arteko mugimenduek ere gero eta arreta handiagoa eskatzen ari dira, batez ere, udalerririk euskaldunetan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 39). Gainerako udalerrietan ere, esanguratsuak izan daitezke jardueraren arabera udalerrien arteko mugimenduek, bertan erroldatuak ez diren biztanleen hizkuntzaren eragina kaleetan islatzen baita. Andoaingo kasuan, aipatu behar da bere hurbiltasun geografikoa dela-eta, Donostiaren eraginaren pean kokatzen dela, eta ezaugarri horrek euskararen hizkuntzen erabileran ere eragina izan dezakeela (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 30). Horri erantsi behar zaio, jakina, udalerriko kaleetan turismoak eragin dezakeen alterazioa.

5.3.2 Aldagai soziolinguistikoaren bilakaera

7. Grafikoa eta Taula EUSKARA-GAITASUNAREN, LEHEN HIZKUNTZAREN, ETXEKO EUSKARAREN ERABILERAREN ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA. ANDOAIN, 1986-2021. (%)

	1986	1991	1996	2001	2002	2006	2011	2013	2016	2021
Hiztun euskaldunak	41,0	45,2	49,8	50,2	-	50,2	52,4	-	56,3	-
Lehen Hizkuntza - Euskara	-	36,0	38,1	37,2	-	35,6	33,2	-	31,4	-
Etxeko Hizkuntza - Euskara	-	26,2	26,5	27,6	-	21,2	21,8	-	24,1	-
Kale-erabilera - Euskara	-	-	-	16,6	23,1	26,4	16,6	18,8	21,6	20,0

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua, 2016; Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 1986, 1991, 1996, 2001, 2002, 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.

Aztertutako aldagai soziolinguistikoaren bilakaeran azpimarra daitezkeen datuak honako hauek dira:

- **Euskara-gaitasunak** zertxobait gora egin du Andoainen azken hamabost urteko epean: % 50,2 zen 2001ean, eta % 56,3 2016an. Aipagarria da, nolana ere, lehenagoko hamabost urteko tartean izandako ia 10 puntuko igoera (1986ko % 41tik 2001eko % 50,2ra).
- **Lehen hizkuntzari** eta **etxeke hizkuntzari** dagokionean, aldiz, beheranzko joera txiki bat baieztatzen da: 1991ean % 36koa zen lehen hizkuntzaren datua, eta % 31,4 2016an; etxeke erabilera % 26,2tik % 24,1era igaro da urte horietan.
- **Kaleko euskararen erabilera** gorabeheratsuagoa izan da: 2002ean eta 2006an erregistratu ziren daturik altuenak (% 23,1 eta % 26,4, hurrenez hurren), 2001ean eta 2011n apalenak (% 16,6), eta erdibidean kokatu da 2021eko datua (% 20).

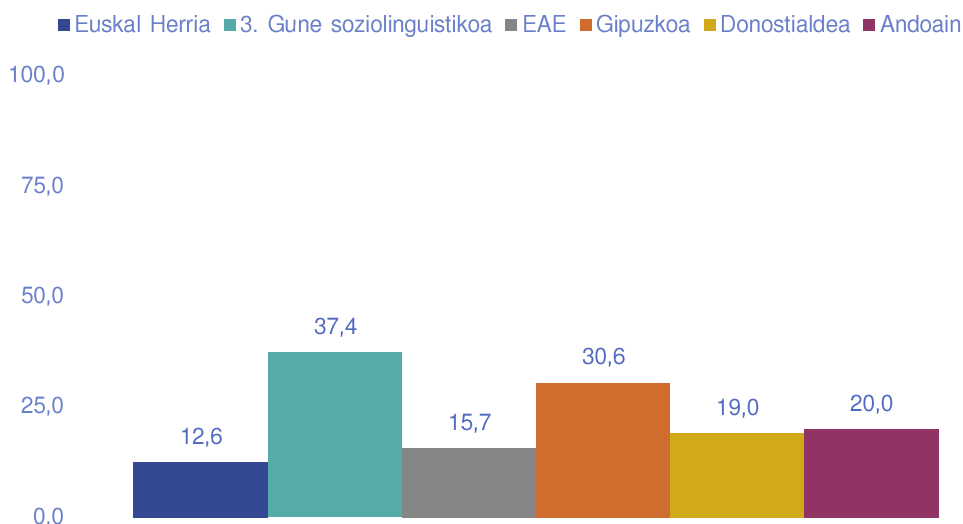
Laburbilduz, esan daiteke 20 urteko epean hiru puntuko igoera behatu dela euskararen kaleko erabileran, nahiz eta bilakaera gorabeheratsua izan, zertxobait gora egin duela udalerrian bizi diren euskaldunen ehunekoak, eta beheranzko joera antzeman dela lehen hizkuntzaren eta etxeko euskararen erabileraren balioetan.

5.4 BESTE EREMU GEOGRAFIKOETAKO ERABILERA

5.4.1 Euskal Herria, herrialdea eta eskualdea

Ondorengo grafiko eta taulan, Euskal Herrian, Andoaini dagokion gune soziolinguistikoan (3. gunea), Euskal Autonomia Erkidegoan, Gipuzkoan, Donostialdean eta Andoainen jasotako datuak erakusten dira.

8. Grafikoa eta Taula. ERABILERA, LAGINA ETA AKATS-TARTEA. HAINBAT EREMU GEOGRAFIKO, 2021 (%)

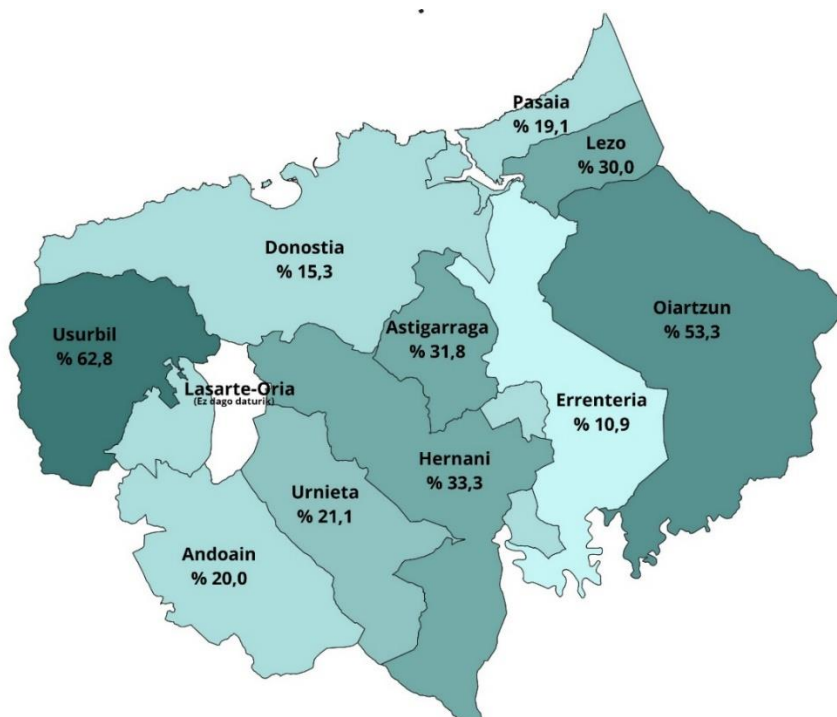
	Biztanleria	Lagina	Erabilera	Akats-tartea
Euskal Herria	3.136.258	603.497	12,6	0,3
3. Gune soziolinguistikoa ²⁶	540.115	210.105	37,4	1,3
EAE	2.178.619	489.073	15,7	0,3
Gipuzkoa	713.902	249.711	30,6	0,7
Donostialdea	326.793	115.010	19,0	0,2
Andoain	14.780	11.074	20,0	0,8
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.				

²⁶ 3 gune soziolinguistikoan sailkatzen dira %50 - %80 Euskaldun dentsitatea duten udalerriak (Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020).

Goiko grafikoak eta taulak erakusten dutenez, Andoaingo euskararen erabilera (% 20,0) 3. gune soziolinguistiko eta Gipuzkoakoa baino baxuagoa da (% 37,4 eta % 30,6), Donostialdekoaren parekoa da (% 19,0). Baina Euskal Autonomia Erkidegokoa (% 15,7) eta Euskal Herrikoa (% 12,6) baino altuagoa da.

5.4.2 Eskualdeko beste zenbait udalerrirekin alderaketa

1. Mapa eta Taula. ESKUALDEKO ZENBAIT UDALERRITAKO HIZKUNTZEN ERABILERAREN KALE-NEURKETA. DONOSTIALDEA, 2021 (%)

Udalerría	Euskararen kale-erabilera (2021)	Gaitasuna (2016)	Biztanle-kop. (2021)
Usurbil	62,8	72,5	6.102
Oartzun	53,3	76,3	10.226
Hernani	33,3	61,3	20.442
Astigarraga	31,8	64,7	6.949
Lezo	30,0	60,3	6.050
Urnieta	21,1	60,4	6.126
Andoain	20,0	56,3	14.780
Pasaia	19,1	43,2	16.505
Donostia	15,3	46,0	180.897
Errenteria	10,9	42,9	39.545
Lasarte-Oria	Daturik ez	45,4	19.294

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, 2021; EUSTAT. Biztanleria eta Etxebizitzen zentsua, 2016, 2021.

Euskal Herriko *Hizkuntzen Erabileraren Kale-neurketetako* datuen arabera, % 19koa izan da Donostialdeko eskualdean euskararen kale-erabilera (Altuna Zumeta eta Iñarra Arregi 2022). Aurreko mapan, eskualde horretako udalerrri desberdinetan egin diren *neurketetako* datuak bildu dira²⁷.

Ikus daitekeen bezala, Usurbilen behatu da euskararen erabilera handiena (% 62,8), eta, ondoren, Oiartzunen (% 53,3). % 30 inguruko erabilerak behatu dira Astigarragan (% 31,8), Hernanin (% 33,3) eta Lezon (% 30,0); eta % 20 ingurukoak Urnietan (% 21,1), Andoainen (% 20,0) eta Pasaian (% 19,1). Donostian, herrialdeko hiriburua izanik, % 15,3ko erabilera behatu da, eta, azkenik, Erreterian, % 10,9koa. Beraz, eskualdean erabilera-datu oso-oso desberdinak daudela agerian geratu da.

Eskualdearen euskararen erabileran Andoainek duen pisua ulertzeko, taulan bertan udalerrri horietako euskararen erabilera, biztanle-kopurua eta udalerrri horietako euskara-gaitasunaren datuak bildu dira.

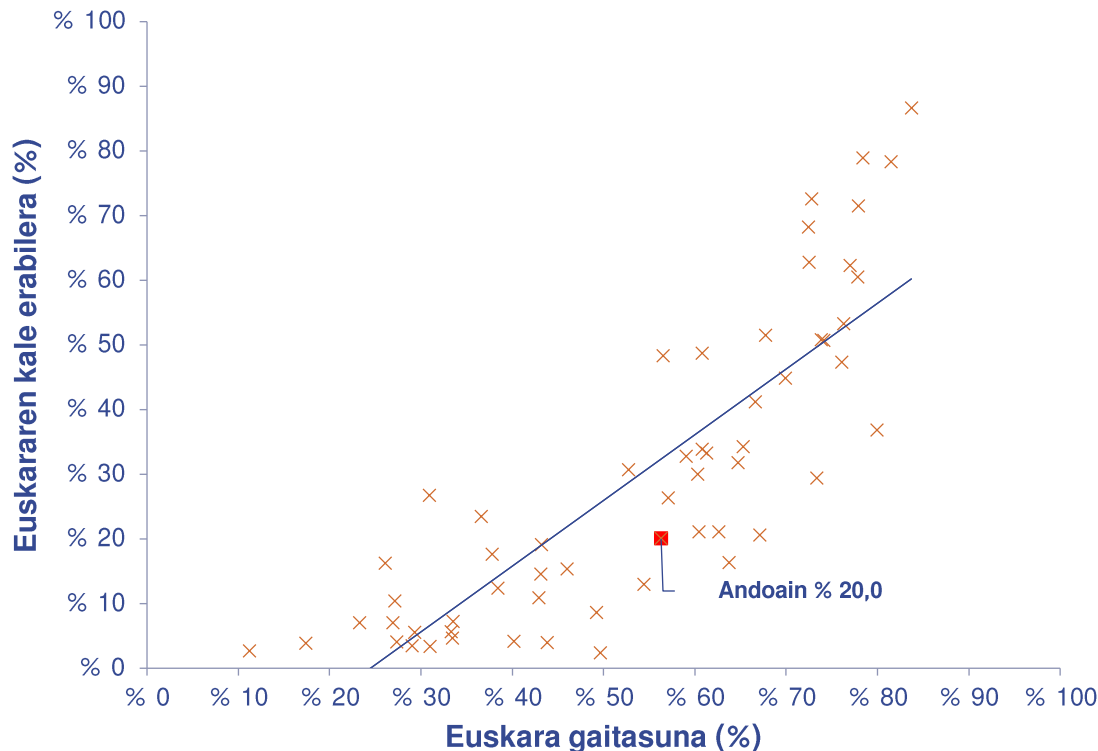
Ikus daitekeen modura, Andoain eskualdeko biztanleria-kopuruaren arabera tamaina ertainekoa da Hernani, Pasaia eta Oiartzunekin batera (14.780 biztanle Andoainek). Gaitasunaren aldetik, ere, eskualdeko erdialdeko baliotan kokatzen da Andoain, eta baita euskaren erabilera aldetik ere, Urnieta eta Pasaia artean kokatuta, % 20ko erabilera balioan.

---

²⁷ Donostialdeko eskualdean udalerrri guztietan egin du ikerketa Soziolinguistika Klusterrak 2021ean, Lasarte-Orian izan ezik.

5.4.3 Behatutako udalerrien kale-erabilera hizkuntza-gaitasunaren arabera

1. Irudia. HIZKUNTZEN ERABILERAREN KALE-NEURKETA EGINDAKO UDALERRIETAN EUSKARA-GAITASUNA ETA KALEKO ERABILERAREN ARTEKO ALDERAKETA. ANDOAIN, 2021 (%)

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, 2021.

Goiko irudian 2021eko edizioan Soziolinguistika Klusterrak udalerritan berriaz egindako *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa* guztien euskararen erabilera-datua irudikatu da. Bertan, euskararen kale-erabilera eta udalerriko euskara-gaitasuna bi ardatzetan jarri dira harremanetan.

Ikus daitekeen bezala, joera garbia dago bi aldagai horien artean, esan nahi baita zenbat eta euskara-gaitasun handiagoa izan, orduan eta euskararen kale-erabilera altuagoa nabari dela. Baina, era berean, ikus daiteke harreman hori ez dela erabat lineala, izan ere euskara-gaitasun berbera duten udalerrietan euskararen kale-erabileraren datuak oso desberdinak izan daitezke.

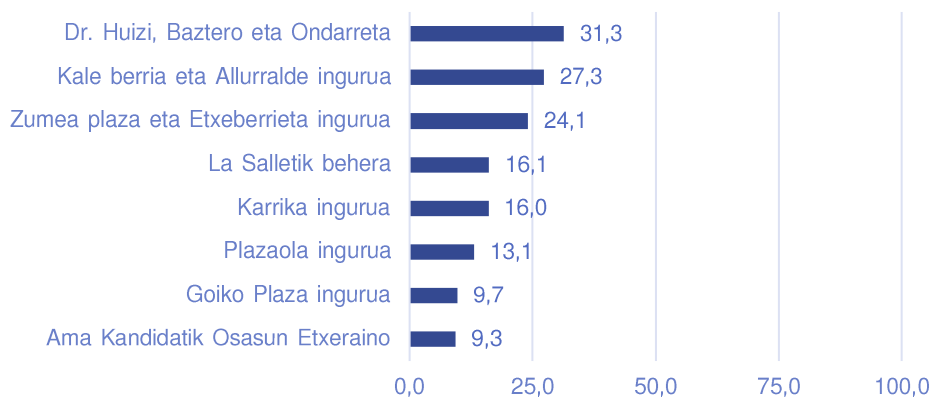
Behatu diren udalerriak kontuan izanda datuei erreparatuz gero, ikus daiteke Andoainen, euskara-gaitasunari erreparatuz (% 56,3), euskararen kaleko erabileraren datua (% 20) joera-marraren azpitik dagoela.

6 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, UDALERRIKO IBILBIDEETAN

Herritarrek kalean zer hizkuntza darabilten aztertzea abiapuntu hartuta, herrian bizitza soziala agerikoen den eremuetan egiten da behaketa. Eremuak zein izango diren zehazteko, udalerriko harreman-gune nagusiak identifikatzen dira, eta udaleko teknikariek elkarlanean jarraitu beharreko ibilbideak zein izango diren erabakitzen da. Andoaingo kasuan, zortzi ibilbide zehaztu dira. Ibilbide horietan jasotako datuak ondorengo grafiko eta taulan ikus daitezke:

6.1 DATU OROKORRAK, IBILBIDEETAN (2021)

9. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERA IBILBIDEAREN ARABERA. ANDOAIN, 2021 (%)

	Dr. Huizi, Baztero, Ondarreta	Kale berria, Allurralde ingurua	Zumea plaza, Etxeberrieta ingurua	La Salletik behera	Karrika ingurua	Plazaola ingurua	Goiko Plaza ingurua	Ama Kandida, Osasun Etxea
Euskaraz	31,3	27,3	24,1	16,1	16,0	13,1	9,7	9,3
Gaztelaniaz	68,3	72,0	74,1	81,7	82,9	85,6	88,2	87,8
Frantsesez	0,0	0,0	0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0
Beste hizkuntzetan	0,4	0,8	1,5	2,2	0,9	1,0	2,1	2,9
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Lagina</i>	862	2.716	2.291	683	1.041	1.281	1.273	927

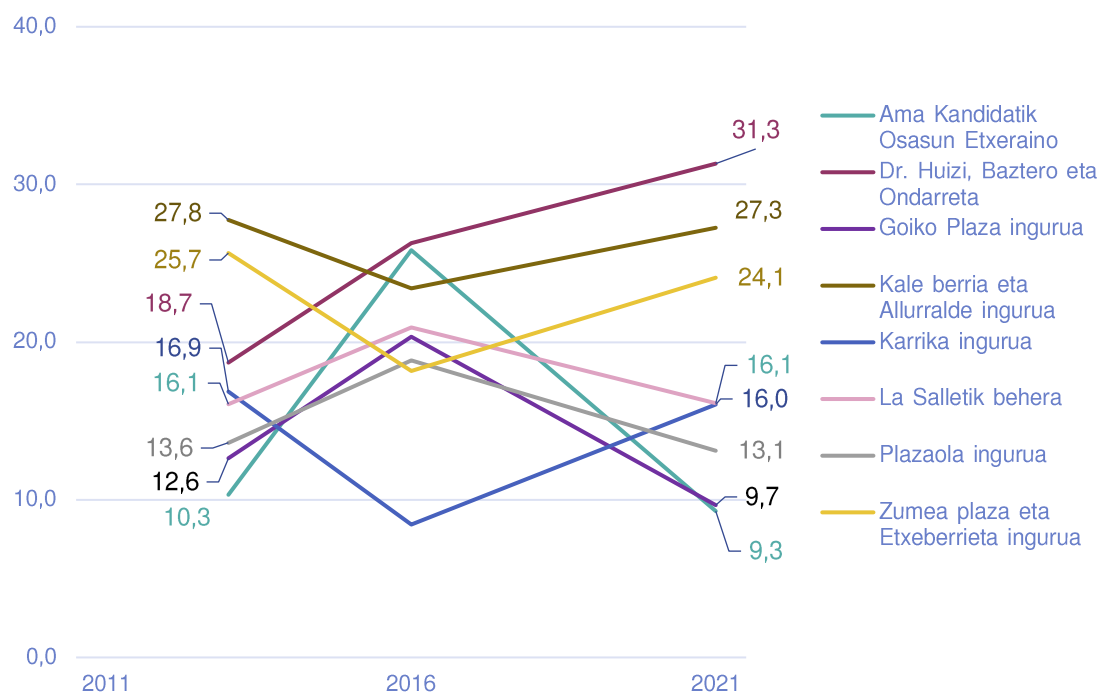
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

Euskararen erabilera altuenak *Dr. Huizi, Baztero eta Ondarretako* ibilbidean (% 31,3), *Kale berrian eta Allurralde inguruan* (% 27,3), eta *Zumea plazan eta Etxeberrieta inguruan* (% 24,1) jaso dira. Erdibideko datuak jaso dira *La Salletik beherako* ibilbidean (% 16,1), *Karrika inguruan* (% 16) eta *Plazaola inguruan* (% 13,1). Erabilera baxuenak *Goiko plaza inguruan* (% 9,7) eta *Ama Kandidatik Osasun Etxerainoko* ibilbideetan (% 9,3) jaso dira.

6.2 BILAKAERA IBILBIDEETAN (2013 – 2021)

Andoingo ibilbideetan hizkuntzen erabilerak izan duen bilakaerak oso desberdinak izan dira:

10. Grafikoa eta Taula. . EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA IBILBIDEKA. ANDOAIN, 2013-2021 (%)

Ibilbidea	2013	2016	2021
Ama Kandidatik Osasun Etxeraino	10,3	25,8	9,3
<i>Lagina</i>	436	1.359	927
Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta	18,7	26,3	31,3
<i>Lagina</i>	920	1.918	862
Goiko Plaza ingurua	12,6	20,3	9,7
<i>Lagina</i>	1.244	2.610	1.273
Kale berria eta Allurralde ingurua	27,8	23,4	27,3
<i>Lagina</i>	1.153	1.448	2.716
Karrika ingurua	16,9	8,4	16,0
<i>Lagina</i>	611	522	1.041
La Salletik behera	16,1	20,9	16,1
<i>Lagina</i>	741	903	683
Plazaola ingurua	13,6	18,8	13,1
<i>Lagina</i>	624	929	1.281
Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua	25,7	18,2	24,1
<i>Lagina</i>	1.076	1.304	2.291
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2013, 2016 eta 2021.			

Azken bost urteak kontuan izan da (2016-2021) lau ibilbidetan euskararen erabilera igo egin da nabarmen: *Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta, Kale berria eta Allurralde ingurua, Karrika ingurua eta Zumea plaza eta Etxeberrieta inguruko* ibilbideetan. Horietan 4 eta 12 puntuko igoerak neurtu dira euskararen erabileran. Aldiz, *Ama Kandidatik Osasun Etxeraino, Goiko Plaza ingurua, La Salletik behera eta Plazaola inguruko* ibilbideetan euskararen erabilera jaitsi egin da, nabarmen.

Zortzi urteko ikuspegia hartuz gero, ordea, ibilbideetan neurri bateko egonkortasuna ikus daiteke 2013tik 2021era (%):

- Ia balio berean dago euskararen erabilera honako lau ibilbideotan:

○ <i>Kale berria eta Allurralde ingurua</i>	27,8	27,3
○ <i>Karrika ingurua</i>	16,9	16,0
○ <i>La Salletik behera</i>	16,1	16,1
○ <i>Plazaola ingurua</i>	13,6	13,1
- Puntu bat eta hiru arteko jaitsiera euskararen erabileran hiru ibilbidetan:

○ <i>Ama Kandidatik Osasun Etxeraino</i>	10,3	9,3
○ <i>Goiko Plaza ingurua</i>	12,6	9,7
○ <i>Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua</i>	25,7	24,1
- Nabarmenezko 12 puntuko igoera ibilbide batean:

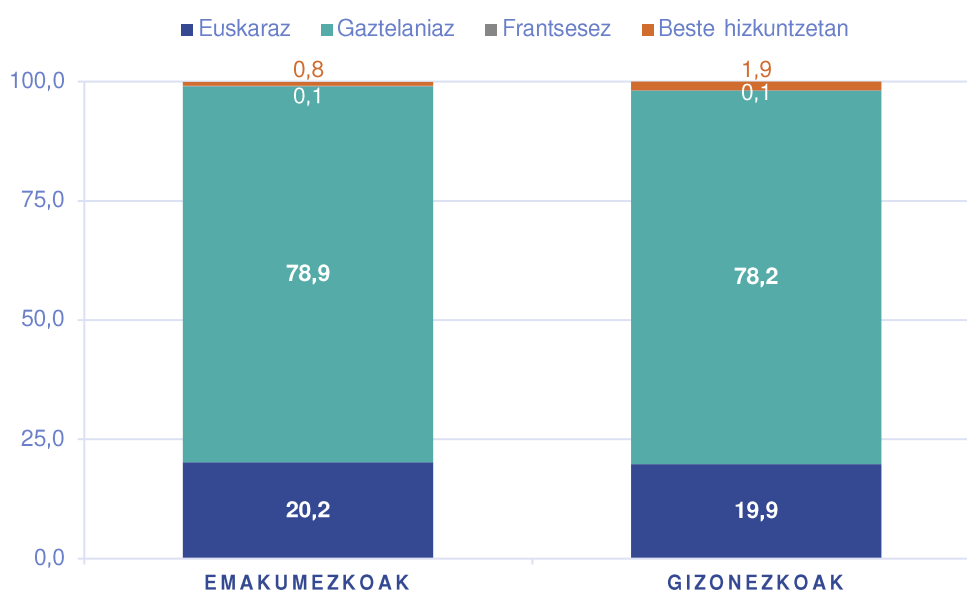
○ <i>Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta</i>	18,7	31,3
---	------	------

7 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERA

7.1 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA (2021)

Jarraian, Andoaingo kaleetako euskararen erabileraren berri emango da sexu aldagaia kontuan hartuta, hau da, emakumezkoen eta gizonezkoen hizkuntzen erabileran desberdintasunik dagoen begiratuta.

11. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA SEXUAREN ARABERA. ANDOAIN, 2021(%)

	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Euskaraz	20,2	19,9
Gaztelaniaz	78,9	78,2
Frantsesez	0,1	0,1
Beste hizkuntzetan	0,8	1,9
GUZTIRA	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	5.602	5.472

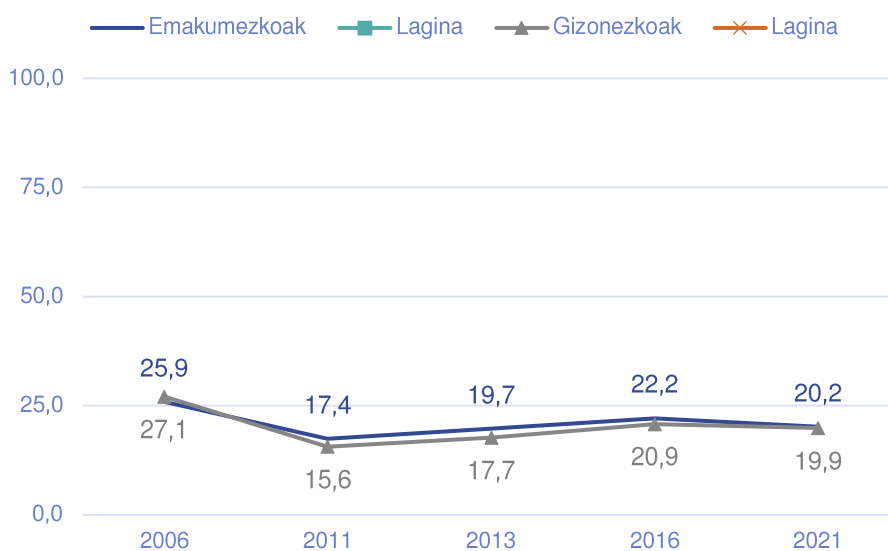
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

11. Grafiko eta taulan ikus daitekeenez, bi multzoetan gaztelania da nagusi (euskararen erabilera % 20,2koa emakumezkoen kasuan, eta % 19,9koa gizonezkoen kasuan). Datuei erreparatuta esan daiteke, beraz, ez dagoela alderik emakumezkoen eta gizonezkoen euskarazko erabileraren artean.

7.2 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA (2006 – 2021)

Bilakaerari dagokionez, azken neurketetan ikusi da Andoaingo gizonezkoen eta emakumezkoen artean ez dagoela ia alderik euskararen erabilera datuei dagokionean. Dena den, esan beharra dago neurketa guztietan egon dela emakumeen erabilera puntu bat edo bi gorago gizonezkoen erabileraren aldean. Aldearen norabidea bat dator ohiko joerarekin, alegia, emakumezkoek euskara gehiago erabiltzea gizonezkoek baino (Altuna Ramírez eta Hernández García 2018, 139).

12. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA SEXUAREN ARABERA. ANDOAIN (%)

	2006	2011	2013	2016	2021
Emakumezkoak	25,9	17,4	19,7	22,2	20,2
<i>Lagina</i>	--	4.467	3.588	5.859	5.602
Gizonezkoak	27,1	15,6	17,7	20,9	19,9
<i>Lagina</i>	--	4.026	3.217	5.134	5.472

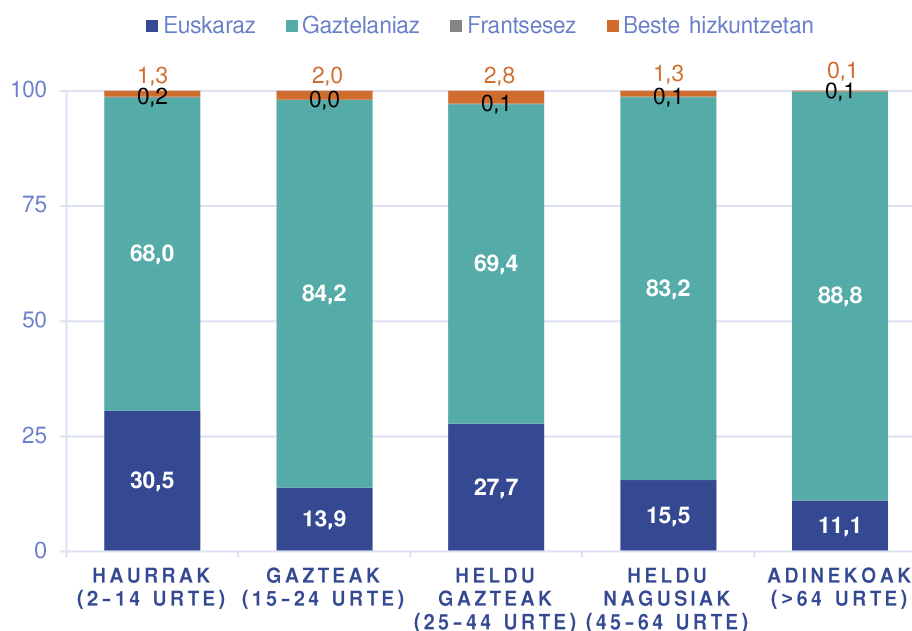
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2002, 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.

7.3 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA (2021)

2021eko ikerketan, adinaren araberako datuen azterketan aldaketa metodologiko garrantzizko bat gertatu da. Aurreko edizio guztietan, datu-bilketan zein azterketan honako lau adin-talde hauetan banatu da biztanleria: haurrak (14 urte artekoak), gazteak (15-24 bitartekoak), helduak (25-64 bitartekoak) eta adinekoak (65 baino gehiago dituztenak). Bistan da banaketa horretan helduen taldeak biztanleriaren zatirik handiena hartzen duela, eta ezaugarri oso heterogeneoak dituzten azpitaldeak osatzen dutela. Hori horrela, 2021eko ikerketan, helduen taldea bi taldetan banatzea erabaki da, hain zuzen, honako hauetan: 25-44 urte arteko heldu gazteak eta 45-64 urte arteko heldu nagusiak.

Behin datuak aztertuz gero, Andoainen jasotako emaitzak 13. Grafiko eta taulan bildu dira.

13. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA ADINAREN ARABERA. ANDOAIN, 2021 (%)

	Haurrak (2-14 urte)	Gazteak (15-24 urte)	Heldu gazteak (25-44 urte)	Heldu nagusiak (45-64 urte)	Adinekoak (>64 urte)
Euskaraz	30,5	13,9	27,7	15,5	11,1
Gaztelaniaz	68,0	84,2	69,4	83,2	88,8
Frantsesez	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Beste hizkuntzetan	1,3	2,0	2,8	1,3	0,1
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	2.477	1.074	2.096	2.948	2.479

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

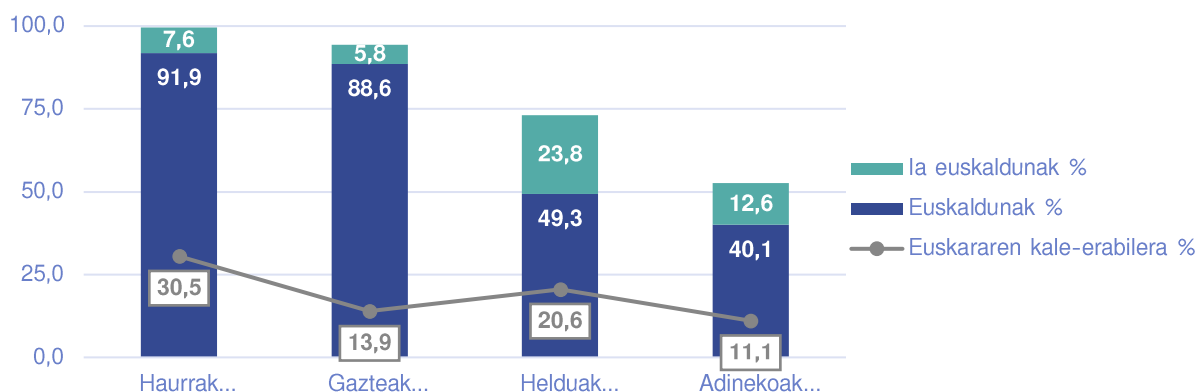
Ikus daitekeen bezala, alde nabarmenak ageri dira adin-tarteen artean:

- **Haurrak eta heldu gazteak dira euskara gehien erabiltzen dutenak** (% 30,5 haurrek eta % 27,7 heldu gazteek).
- **Nabarmen gutxiago egiten dute gazteek, heldu nagusiek eta adinekoek** (% 13,9 gazteek, % 15,5 heldu nagusiek eta % 11,1 adinekoek).

Kontuan izatekoa da Andoainen euskararen erabilera-datu baxuenak gazteen eta adinekoenak izatea, neurri batean behintzat, udalerrri ez oso euskaldunetan ohikoak diren datuetara hurbiltzen baita (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 38).

7.4 EUSKARAREN KALE-ERABILERA ETA EUSKARA GAITASUNA, ADINAREN ARABERA

14. Grafikoa eta Taula. EUSKARA-GAITASUNA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. ANDOAIN, 2021

	Haurrak (2-14 urte)		Gazteak (15-24 urte)		Helduak (25-64 urte)		Adinekoak (>64 urte)	
	Gait.	Erab.	Gait.	Erab.	Gait.	Erab.	Gait.	Erab.
Euskaldunak / Euskara	91,9	30,5	88,6	13,9	49,3	20,6	40,1	11,1
Ia euskaldunak	7,6	-	5,8	-	23,8	-	12,6	-
Erdaldunak / Erdara	0,5	69,5	5,6	86,1	26,9	79,4	47,3	88,9
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>GUZTIRA, Abs.</i>		2.030		1.124		8.177		3.135

Iturria. EUSTAT, 2016; Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021. Soziolinguistika Klusterra.

Oro har esan daiteke euskara-gaitasunak lotura duela erabilerarekin: zenbat eta gaitasun handiagoa izan, euskararen erabilera handiagoa izateko joera ohikoa da. Hala ikusten da Andoainen ere haurren datuei erreparatuz gero: EUSTATen arabera, haurrak dira gaitasun handiena dutenak (% 91,9), eta euskaraz gehien egiten dutenak ere horiek dira (% 30,5).

Joera hori, ordea, ez da betetzen gazteen kasuan: euren artean euskara gaitasuna % 88,6koa da, baina euskararen erabilera nabarmen baxuagoa (% 13,9), haurrenarekin alderatuz. Gogoratu behar da, jakina, bi adin-tarte horietako euskaldunak direla, gehienbat euskara eskolaren bitartez jaso dutenak, bigarren hizkuntza modura; era berean, gogoan izan behar da eskolan ikastetik kalean modu espontaneoan erabiltzerainoko jauzia ez dela modu errazean gertatzen, eta, beraz, ezinbestean kaleko baldintzak eta hizkuntzaren aldetik konfiantza-giroko testuinguruak sendotu beharra dagoela, bai, sareak indartuz, eta baita erraztasuna lantzeko bideak ere proposatuz.

Helduen eta adinekoen gaitasuna nabarmen baxuagoak dira Andoainen (% 49,3 eta 40,1, hurrenez hurren), eta horien erabilera ere baxuagoa, batez ere, haurrenarekin alderatuta (helduen erabilera % 20,6 eta adinekoen erabilera % 11,1).

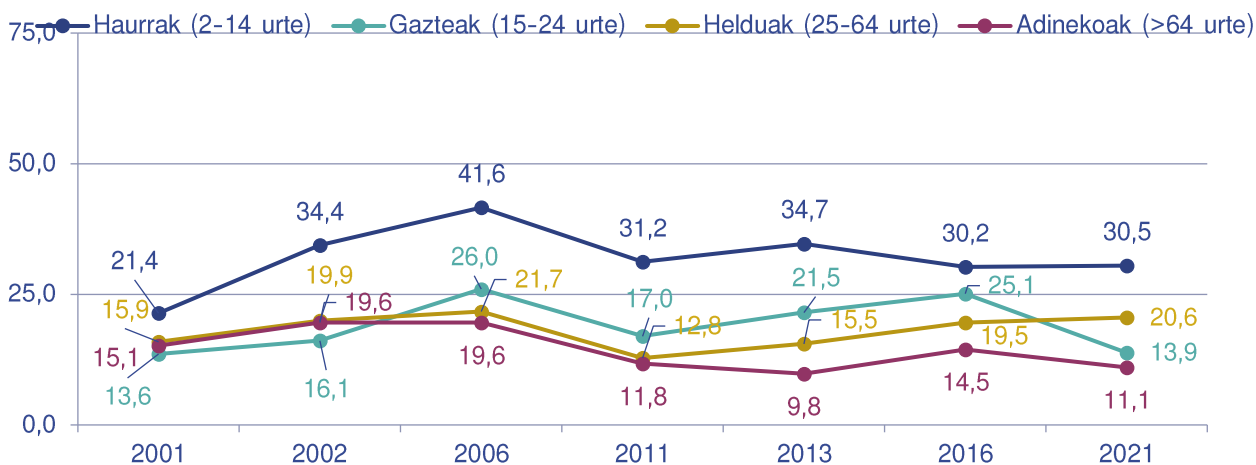
7.5 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, ADINAREN ARABERA (2001 – 2021)

2016 eta 2021 bitartean, euskararen erabileran bilakaera desberdinak antzeman dira adinaren arabera: azpimarratu behar da oso antzeko balioak behatu direla helduen eta haurren adin-taldeetan (% 19,5etik % 20,6ra helduek, eta % 30,2tik % 30,5era haurrek), baina jaitsi egin dela gazte zein adinekoen taldeetan (gazteek % 25,1etik % 13,9ra eta adinekoek % 14,5etik % 11,1era).

Azken hogeitun urteetan adin-taldeetan bilakaera aztertuz ere, desberdintasunak antzeman dira euskararen erabileran (2001-2021):

- Igoera nabarmendu behar da haurrek (% 21,4tik % 30,5era) eta helduek (% 15,9tik % 20,6ra) egiten duten erabileran.
- Balio berdinean dago gazteen erabilera (% 13,6tik % 13,9ra).
- Jaitsiera nabaritu da adinekoen erabileran (% 15,1etik % 11,1era)

15. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA ADINAREN ARABERA. ANDOAIN, 2001-2021 (%)

	2001	2002	2006	2011	2013	2016	2021
Haurrak (2-14 urte)	21,4	34,4	41,6	31,2	34,7	30,2	30,5
<i>Lagina</i>	697	1.236	2.172	1.707	1.497	2.585	2.477
Gazteak (15-24 urte)	13,6	16,1	26,0	17,0	21,5	25,1	13,9
<i>Lagina</i>	427	521	680	625	312	1.035	1.074
Helduak (25-64 urte)	15,9	19,9	21,7	12,8	15,5	19,5	20,6
<i>Lagina</i>	1.924	2.234	4.134	4.358	3.512	5.181	5.044
Adinekoak (>64 urte)	15,1	19,6	19,6	11,8	9,8	14,5	11,1
<i>Lagina</i>	502	851	1.973	1.803	1.484	2.192	2.479

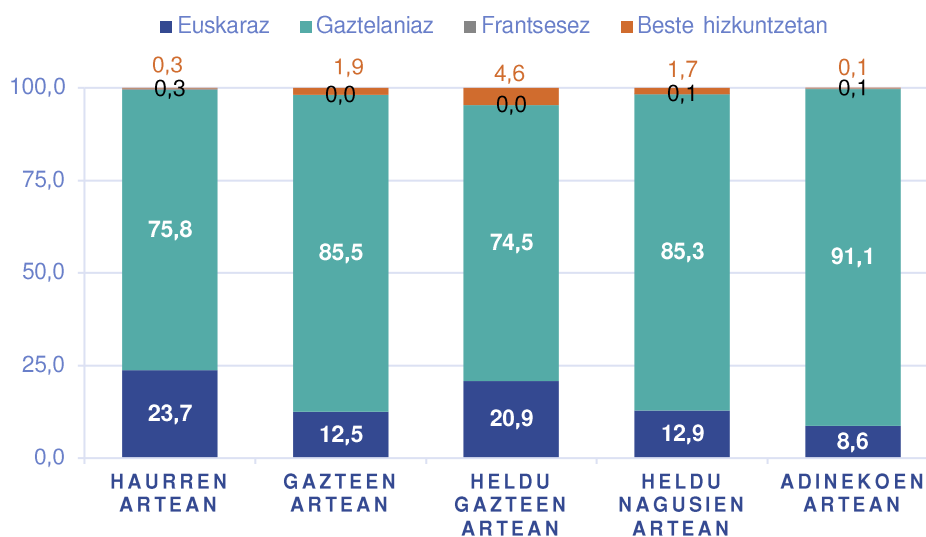
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2001, 2002, 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.

8 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA

Berdin egiten al du jendeak euskaraz adin-tarte guztietako solaskideekin? Alderik ba al da haur eta nagusien artean, nahastuta edo bananduta daudenean? Ondorengo grafiko eta taulatan bi faktore horiek landu eta erakusten dira.

8.1 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADIN-TALDE BEREKOAK ELKARTZEAN (2021)

16. Grafikoa eta Taula. ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEKO KALE ERABILERA. ANDOAIN, 2021 (%)

	Haurren artean	Gazteen artean	Heldu gazteen artean	Heldu nagusien artean	Adinekoen artean
Euskaraz	23,7	12,5	20,9	12,9	8,6
Gaztelaniaz	75,8	85,5	74,5	85,3	91,1
Frantsesez	0,3	0,0	0,0	0,1	0,1
Beste hizkuntzetan	0,3	1,9	4,6	1,7	0,1
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	1.221	878	905	1.504	1.552

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

Aurreko grafiko eta taulan, adin-talde berekoen arteko solasaldietan zer hizkuntza erabiltzen den erakusten da. Bertan ikus daitekeenez, kale-erabilera orokorraren joera errepikatzen da, hots, haur eta heldu gazteen artean egiten da gehien euskaraz (% 23,7 eta % 20,9, hurrenez

hurren), nabarmen gutxiago gazte eta heldu nagusietan (% 12,5 gazteen artean, % 12,9 heldu nagusien artean), eta gutxien adinekoen artean (% 8,6).

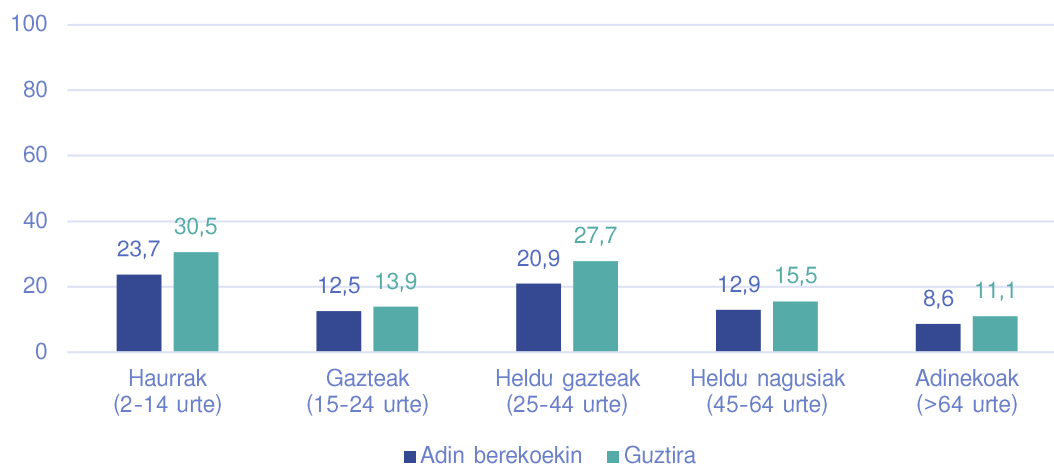
Interesgarria da, nolana ere, erabilera orokorrarekin alderatzea. Alegia, elkarrizketetan adin berekoak ari direnean, edo adinez talde nahasietan ari direnean zer gertatzen den alderatzea.

Ondorengo grafiko eta taulan ikus daitekeenez, Andoainen, erabilera orokorrarekin alderatuta, adin-talde guztietan egiten du behera euskararen erabilerak adin-talde berekoen artean ari direnean. Bereziki aipagarria da haurren eta heldu gazteen artean topa daitekeen beherakada.

Ezaugarri hori, hots, adin-talde guztietan euskaraz gutxiago egitea euskaraz euren artean daudenean, bat dator Euskal Herri osorako jaso den joerarekin. Izan ere, datu orokorrak aztertuz ikus daiteke euskararen erabilera txikiagoa dela adinkideen elkarrizketetan, adin-talde guztietarako (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

Nolana ere, erkaketa honetan garrantzizkoa da kontuan izatea kasu guztietan *laginak* duen berezitasuna, izan ere, adin-berekoen arteko elkarrizketetan lagin hori txikiagoa da, bata bestearen ia erdia; gazteen artean ordea, desberdintasun hori nabarmen txikiagoa da (guztira 1.074, adin berekoak 878).

17. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERA ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEAN ETA GUZTIRA. ANDOAIN, 2021 (%)

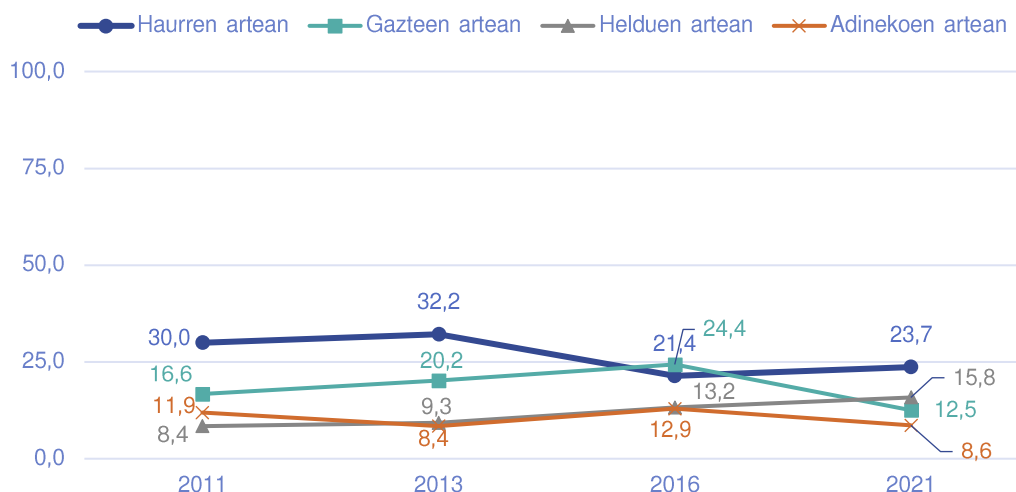
	Haurrak (2-14 urte)	Gazteak (15-24 urte)	Heldu gazteak (25-44 urte)	Heldu nagusiak (45-64 urte)	Adinekoak (>64 urte)
Adin berekoekin	23,7	12,5	20,9	12,9	8,6
<i>Lagina</i>	1.221	878	905	1.504	1.552
Guztira	30,5	13,9	63,8	50,8	44,4
<i>Lagina</i>	2.477	1.074	2.096	2.948	2.479

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

8.2 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, ADIN-TALDE BEREKOAK ELKARTZEAN (2011 – 2021)

Jarraian, kale-erabileraren bilakaera aztertzen da, adin-talde berekoak elkartzen direnean.

18. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEAN. ANDOAIN (%)

	2011	2013	2016	2021
Haurren artean	30,0	32,2	21,4	23,7
<i>Lagina</i>	624	591	1.056	1.221
Gazteen artean	16,6	20,2	24,4	12,5
<i>Lagina</i>	577	272	879	878
Helduen artean	8,4	9,3	13,2	15,8
<i>Lagina</i>	2.924	2.313	3.158	2.902
Adinekoen artean	11,9	8,4	12,9	8,6
<i>Lagina</i>	1.241	1.032	1.476	1.552
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.				

Adin-taldeetako erabilera orokorrarekin bezala, adin-talde berekoen arteko jardunari dagokionez, azken bost urteetan gorakada jaso da haur eta helduen artean, eta jaitsiera adinekoen eta, batez ere, gazteen artean.

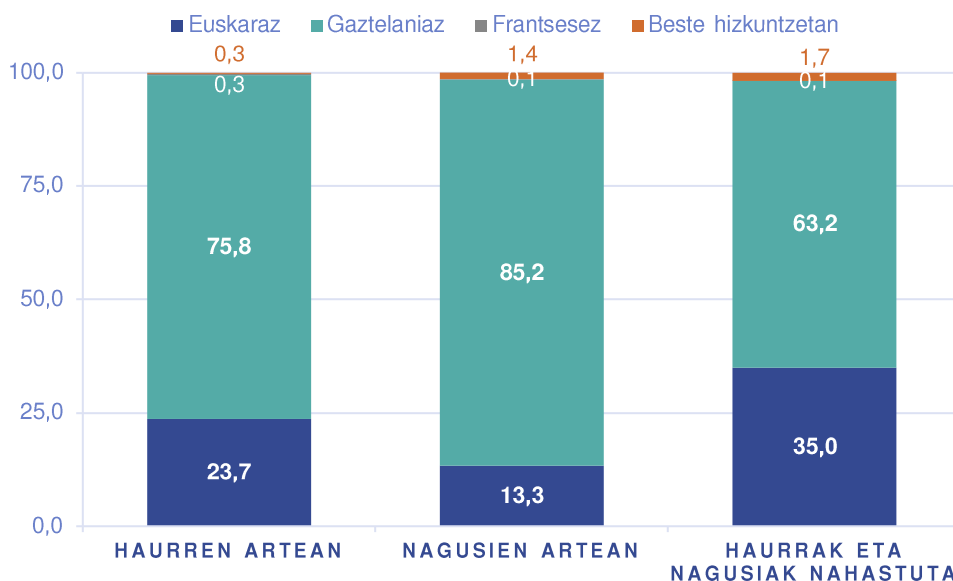
Azken hamar urteotako bilakaerari erreparatuz (2011-2021 bitartean), esan behar da helduen artean izan ezik, adin-tarte guztietan euren adin-taldekoekin daudenean egiten den euskararen erabileraren datuek behera egin dutela. Esan bezala, helduen artean, aldiz, zazpi puntuko igoera gertatu da euskararen erabileran (% 8,4 2011n eta % 15,8 2021ean).

Jaitsiera nabarmenak topatu dira, hala, haurren arteko solasaldietan (% 30,0 2011n eta % 23,7 2021ean), eta gazteen arteko solasaldietan (% 16,6 2011 eta % 12,5 2021ean).

8.3 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, HAUREN PRESENTZIAREN ARABERA (2021)

Jarraian, hauren presentziak euskararen erabileran duen eragina erakusten da.

19. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA HAUREN PRESENTZIAREN ARABERA. ANDOAIN, 2021 (%)

	Haurren artean	Nagusien artean	Haurrak eta nagusiak nahastuta
Euskaraz	23,7	13,3	35,0
Gaztelaniaz	75,8	85,2	63,2
Frantsesez	0,3	0,1	0,1
Beste hizkuntzetan	0,3	1,4	1,7
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	1.221	7.003	2.850

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

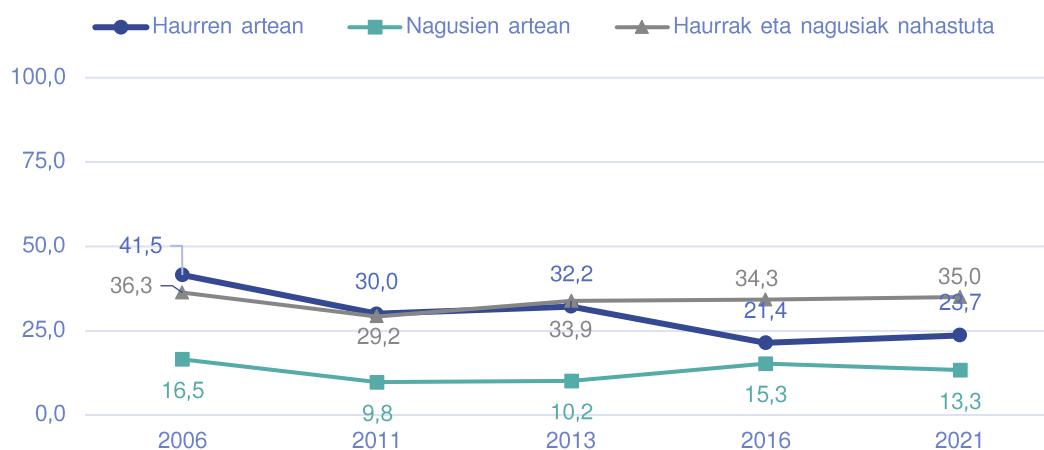
Aurreko grafiko eta taulan ikus daitekeenez, haurrek nagusiek baino gehiago egiten dute euskaraz haurrak haurrekin daudenean eta nagusiak nagusiekin (% 23,7 haurren artean eta % 13,3 nagusien artean). Dena den, euskara gehien haurrak eta nagusiak elkarrekin daudenean entzuten da (% 35).

Aipatu behar da, bestalde, Andoainen bildutako datu horiek bat egiten dutela erabat Euskal Herriko joera orokorrarekin. Izan ere, lurralde osoa kontuan hartuta, euskararen erabilera-daturik altuenak haurrak eta nagusiak daudenean jasotzen dira eta baxuenak haurrik ez dagoen elkarriketetan (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

8.4 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, HAUREN PRESENTZIAREN ARABERA (2006 – 2021)

Ondorengo grafiko eta taulan, haurren presentziak euskararen erabileran izan duen eraginaren bilakabidea erakusten da.

20. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA HAUREN PRESENTZIAREN ARABERA. ANDOAIN, 2006-2021 (%)

Haurren Presentzia	2006	2011	2013	2016	2021
Haurren artean	41,5	30,0	32,2	21,4	23,7
<i>Lagina</i>	737	624	591	1.056	1.221
Nagusien artean	16,5	9,8	10,2	15,3	13,3
<i>Lagina</i>	4.593	5.536	4.295	6.648	7.003
Haurrak eta nagusiak nahastuta	36,3	29,2	33,9	34,3	35,0
<i>Lagina</i>	3.521	2.333	1.919	3.289	2.850

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2006, 2011, 2013, 2016 eta 2021.

Azken bost urteko bilakaerari begiratuta (2016-2021) haurren arteko solasaldietan, bi puntuko igoera nabaritu da (% 21,4 2016an eta % 23,7 2021ean), eta, aldiz, bi puntuko jaitsiera nagusiak eurak bakarrik daudenean (% 15,3 2016an eta % 13,3 2021ean). Haur eta nagusiez osatutako taldeetan bere horretan mantendu da epe horretan (% 34,3 2016an eta % 35,0 2021ean).

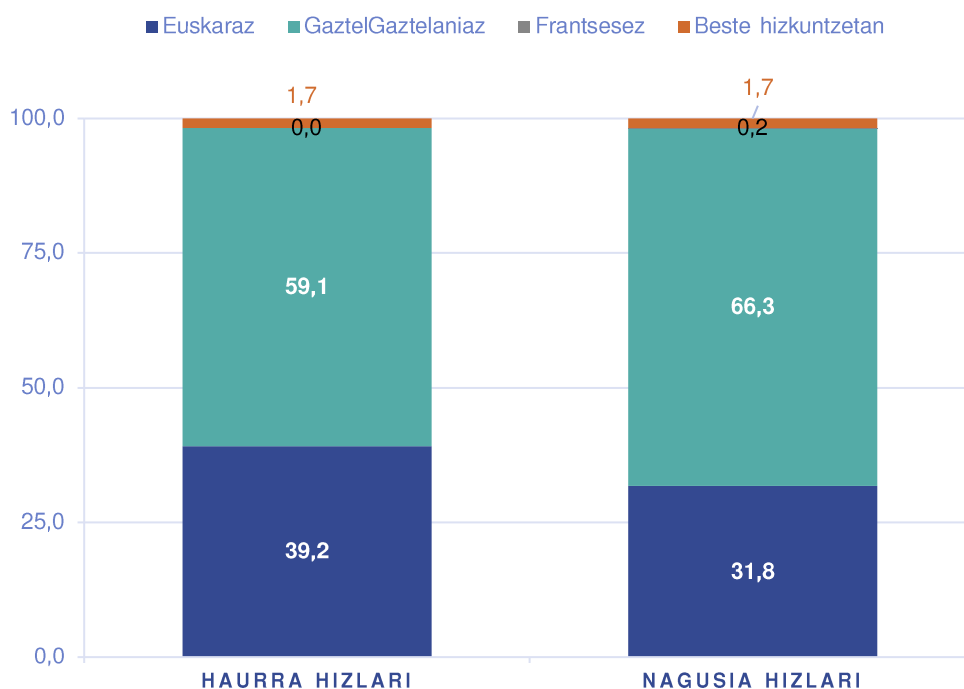
2006tik 2021era bitarteko tartea kontuan izanda, nabarmentzeko datua, zalantzarik gabe, haurren arteko taldeetan euskararen erabilerak izan duen beherakada handia da (% 41,5 2006an eta % 23,7 2021ean). Nagusien artean, gorabeherak egon dira neurketaz neurketa, baina ez da aldaketa nabarmenik egon azken hamabost urteetan.

8.5 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, HAURRA ALA NAGUSIA HITZ EGITEN ARI DEN (2021)

Atal honetan, hurrez eta nagusiez osatutako elkarrizketak soilik hartuko dira kontuan. Ondorengo taulan hitz egiten ari dena haurra ala nagusia izateak duen eragina erakusten da.

21. Grafikoa eta Taula. HAUR-NAGUSI TALDEETAKO KALE ERABILERA, HAURRA ALA NAGUSIA HITZ EGITEN. ANDOAIN, 2021 (%)

%	Haurra hizlari	Nagusia hizlari
Euskaraz	39,2	31,8
Gaztelaniaz	59,1	66,3
Frantsesez	0,0	0,2
Beste hizkuntzetan	1,7	1,7
GUZTIRA	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	1.225	1.625

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, ANDOAIN 2021.

Aurreko grafiko eta taulan ikus daitekeenez, haur eta nagusien arteko solasaldietan, haurra hitz egiten ari denean erabilera % 39,2koa da, eta nagusia bada, aldiz, % 31,8koa. Beraz, grafiko eta taula horretan erakusten da Andoainen haurrek euskaraz hitz egiteko joera handiagoa dutela nagusiek baino.

9 ONDORIOAK

Andoainen 2021ean eginiko *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketak* erakutsi du herriko kaleetan 10 lagunetatik bi ari zela euskarazko elkarrizketetan ikerketa garaian (% 20,0), hiru laurden baino zertxobait gehiago gaztelaniaz (% 78,5) eta beste hizkuntzetan % 1,5.

- Andoainen, euskararen erabilerak puntu bat eta erdi egin du behera azken bost urteetan. Hogei urteko bilakaerari erreparatuz, ordea, neurraldiz neurraldi gorabeherak izan dira, nabarmentzekoa da, oro har, euskararen erabilera % 20 inguruan dagoela, alegia, aldaketa handirik gabe.
- Andoango ibilbideetan gertatzen denari erreparatuz, *Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta*, eta *Kale berrian eta Allurralde inguruan* dago euskararen kale-erabilera handiena; alderantziz, *Goiko plaza inguruan* eta *Ama Kandidatik Osasun Etxeraino* txikiena.

Zortzi urteko ikuspegia hartuz gero, ordea, ibilbideetan neurri bateko egonkortasuna ikus daiteke 2013tik 2021era: lau ibilbidetan balio oso antzekoak behatu dira, puntu bat eta hiru arteko jaitsiera euskararen erabileran hiru ibilbidetan, eta nabarmentzeko 12 puntuko igoera ibilbide batean (*Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta*).
- Emakumezkoen eta gizonezkoen euskararen erabilera-datuak antzekoak izan dira 2021ean Andoainen. Dena den, aipagarria da aurreko neurketa guztietan egon dela emakumezkoen erabilera puntu bat edo bi gorago, gizonezkoen erabileraren aldean, Euskal Herrian oso ohikoa den moduan.
- Haurrek eta heldu gazteek egiten dute gehien euskaraz Andoainen (% 30,5 eta % 20,6, hurrenez hurren). Gazteek eta adinekoek, ordea, nabarmen gutxiago (% 13,8 eta % 11,1, hurrenez hurren). Gogoratu behar da, haurren eta gazteen artean, asko direla gehienbat euskara eskolaren bitartez jaso dutenak, bigarren hizkuntza modura; era berean, kontuan izan behar da eskolan ikastetik kalean modu espontaneoan erabiltzerainoko jautzia ez dela modu errazean gertatzen, eta, beraz, ezinbestean kaleko baldintzak eta hizkuntzaren aldetik konfiantza-giroko testuinguruak sendotzea beharrezkoa dela, bai, sareak indartuz, eta baita erraztasuna lantzeko bideak ere proposatuz.
- Adin berekoen arteko elkarrizketetan azaleratu da, bestalde, orain artean agerian ez zegoen informazio interesgarria. Izan ere, adin-talde guztietan egiten da euskaraz gehiago adin desberdinetako lagunez osatutako taldeetan, adinkideekin osatutakoetan baino. Gainerakoan, orokorrean bezalaxe, esan behar da haurrek eta heldu gazteek egiten dutela gehien euskaraz. Horrela, agerian geratzen da, Andoainen ere, badela nolabaiteko arau sozial bat guraso (gazte) eta haurren arteko jarduna euskaraz izatera bultzatzen duena.
- Fenomeno horrekin lotzen da haurren presentziak duen eragina euskararen erabileran. Euskal Herriko kaleetan pertsona nagusiak euskaraz gehiago aritzen dira haurrak hurbil daudenean, eurak bakarrik daudenean baino. Joera hori orokorra da, eta Andoainen ere araua hala betetzen da. Badirudi pertsona nagusiek euren harreman horizontaletan gaztelaniarako joera sendoagoa dutela eta haurrekin daudenean errazago baztertzen dutela joera hori: nagusien arteko taldeetan entzuten da gutxien euskaraz, eta haurrekin daudenean, aldiz, nabarmen igotzen da euskararen erabilera.
- Datozen urteetako bilakaerari begiratzekoan, garrantzitsua izango da haurren eta gazteen joerei erreparatzea. Andoainen, euskararen erabilerak zertxobait behera egin du azken bost urteetan. Bestetik, haurren erabilera altua da, baina gazteetan ez da hori

islatzen. Dena den, gogoan izan behar da egungo euskal hiztunen profil linguistikoa desberdina dela garai bateko euskaldunen artean ohikoen zen profiletik. Horregatik, kanpo-eraginak tarteko direla ere, zaindu beharrekoak dira haur eta gazte horien hizkuntza-erraztasuna, euskaraz modu lasaian aritzeko aukerak eta euskarazko sozializazioa. Herritar guztiek dute zeregina eginkizun horretan. Euskararen biziberritzearena, ilusioz, erabakimenez, enpatiaz eta inteligentziaz gauzatu beharreko prozesu berritzaile eta eraldatzailea da, bizikidetza zainduz eta gizarte hobe bat eraikitzeko bidean.

10 DATU NAGUSIEN LABURPENA

ANDOAIN, 2021 Hizkuntzen erabileraren kale neurketa Datu nagusien laburpena

Datu orokorrak	Euskaraz	% 20,0
	Gaztelaniaz	% 78,5
	Frantsesez	% 0,1
	Beste hizkuntzetan	% 1,4
	Euskararen erabileraren bilakaera (2016-2021)	-1,6
	Euskararen erabileraren bilakaera (2001-2021)	+3,4
ibilbideak	1. Zumea plaza eta Etxeberrieta ingurua	% 24,1
	2. Plazaola ingurua	% 13,1
	3. La Salletik behera	% 16,1
	4. Karrika ingurua	% 16,0
	5. Kale berria eta Allurralde ingurua	% 27,3
	6. Goiko plaza ingurua	% 9,7
	7. Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta	% 31,3
	8. Ama Kandidatik Osasun Etxeraino	% 9,3
Sexua	Emakumezkoek	% 20,2
	Gizonezkoek	% 19,9
Adina	Hurrek	% 30,5
	Gazteek	% 13,9
	Helduek	% 20,6
	Heldu gazteek	% 27,7
	Heldu nagusiek	% 15,5
	Adinekoek	% 11,1
	Haurren artean	% 23,3
	Gazteen artean	% 12,5
	Helduen artean	% 15,8
	Heldu gazteen artean	% 20,9
	Heldu nagusien artean	% 12,9
Adinekoen artean	% 8,6	
Haurren presentzia	Haurrak bakarrik (nagusirik gabe) daudenean	% 23,7
	Nagusiak bakarrik (haurrik gabe) daudenean	% 13,3
	Hurrek eta nagusiek osatutako taldeetan	% 35,0
	Hurrek hitz egiten dutenean	% 39,2
	Nagusiek hitz egiten dutenean	% 31,8

BIBLIOGRAFIA

- Aierdi, Xabier, Belen Uranga, eta Maialen Iñarra. 2021. «Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza -aniztasunaren mapa. Immigrazioko biztanleriaren jatorriaren araberrako hurbilketa». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 119: 11–38.
- Aizpurua Espin, Jon. 2018. «Euskararen erabilera eta erabileran eragiten duten faktore nagusiak». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 106: 29–45.
- Altuna, Olatz, eta Asier Basurto. 2013. *Hizkuntza erabilera behaketa bidez neurtzeko gida metodologikoa*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.
- Altuna Ramírez, Jaime, eta Jone M. Hernández García. 2018. «%2,7a Euskara, generoaz mintzo?» *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 106: 115–44.
- Altuna Zumeta, Olatz, eta Maialen Iñarra Arregi. 2022. *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021. Txosten teknikoa*. Soziolinguistika Klusterra.
- Altuna Zumeta, Olatz, Maialen Iñarra Arregi, eta Asier Basurto Arruti. 2022. *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra.
- Alvarez Enparantza, Txillardeggi, J. L. 2001. *Hacia una Sociolingüística Matemática*. SEI.
- Amorrortu, Estibaliz, Jone Goirigolzarri, eta Ane Ortega. 2021. «Ekintza-ikerketa partehartzailea euskararen hitzun aktibo bihurtzeko babesgune eta zubi-espazio». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 120: 11–26.
- Calvet, Louis-Jean. 2017. *Les langues: quel avenir? Les effets linguistiques de la mondialisation*. CNRS.
- Crystal, David. 2003. *English as a Global Language*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/english-as-a-global-language/690D300092A3B5E4733677FCC9A42E98>.
- Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila. 2020. *VI. Mapa Soziolinguistikoa 2016*. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia = Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.
- Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua, Euskararen Erakunde publikoa. 2017. «VI. Inkesta Soziolinguistikoa. Euskararen eremu osoko fitxa teknikoa». https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/9954/VI_INK_SOZLG-EH_eus.pdf?1499236557.
- Gaindegia. 2021. «20 Adierazle galeria nagusi. Euskal Herria». https://gaindegia.eus/sites/default/files/AGN-euskal-herria-2021_8.pdf.
- Giles, H, R.Y. Bourhis, Taylor, D.M., eta Relations». 1977. «"Towards a Theory of Language in Ethnic Group Relations"». *Language, Ethnicity and Intergroup Relations* (307-348).
- Iriberrri, Nagore, eta José Ramón Uriarte. 2012. «Gutxiengoaren hizkuntza eta elebitasunaren orekaren egonkortasuna». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 84: 185–206.
- Isasi, X., eta A. Iriarte. 1998. «"Euskararen kale-erabilera. Txillardegiren eredu matematikoa", BAT Soziolinguistika aldizkaria 28, 51-80 orr». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 28: 51–80.
- Larrañaga, Iñaki. 1986. «Euskararen erabilpen erreala Gipuzkoan: leku publikoetan, udal erakundeetan, gizarteko zerbitzuetan». In *Hizkuntza minorizatuen soziologia, -(e)k argitaratua* J. Ruiz Olabuenaga eta J.A. Ozamiz. Donostia: Tartalo argitaletxea.
- Lo Bianco, Joseph. 2014. «Domesticating the Foreign: Globalization's Effects on the Place/s of Languages.» *The Modern Language Journal* 98 (1): 3121–3325.
- Moseley, Christopher. 2010. *Atlas of the World's Languages in Danger*. 3. arg. Paris: Unesco Publishing.
- Ramallo, Fernando. 2020. «Neofalantismo y el sujeto neohablante». In *Claves para entender el multilingüismo contemporáneo.*, -(e)k argitaratua Luisa Martín Rojo eta Joan Pujolar, UOC y Universidad de Zaragoza, 229–65. Zaragoza.

- Ruiz Olabuenaga, José Ignacio, eta Cristina Blanco. 1994. *La inmigración vasca. Análisis trigeracional de 150 años de inmigración*. Bilbo: Universidad de Deusto.
- Sorolla Vidal, Natxo, Olatz Altuna Zumeta, eta Imanol Larrea Mendizabal. 2019. *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak*. Soziolinguistika Klusterra.
- Uranga, Belen, eta Xabier Aierdi. 2021. «Gipuzkoako hizkuntza aniztasuna. Jatorri atzerritarreko biztanleen hizkuntza-bizipenak, jarrerak eta asmoak». Soziolinguistika Klusterra, Gipuzkoako Foru Aldundia (Argitaratu gabe).
- Vila i Moreno, F. Xavier. 2021. «Hizkuntza gutxituak: ezagutzaren eta erabileraren sustatzearen arteko lotura». *Administrazioa euskaraz* 111: 26–27.
- Yurramendi, Y., eta O. Altuna. 2009. «Zuzeneko behaketaz hizkuntza erabilera neurtzeko metodologiaren eredu matematikoa». Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/eu/argitalpenak/zuzeneko-behaketaz-hizkuntza-erabilera-neurtzeko-metodologiaren-eredu-matematikoa/>.
- Yurramendi, Y., O. Altuna, X. Isasi, eta A. Basurto. 2013. «Ahozko hizkuntza erabilera behaketa bidez neurtzeko metodologiaren garapena». Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/eu/argitalpenak/ahozko-hizkuntza-erabilera-behaketa-bidez-neurtzeko-metodologiaren-garapena/>.
- Zarraga Azumendi, Arkaitz. 2010. «Soziolinguistikari sarrera». In *Soziolinguistika Eskuliburua*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra; Eusko Jaurilarita, Kultura Saila.

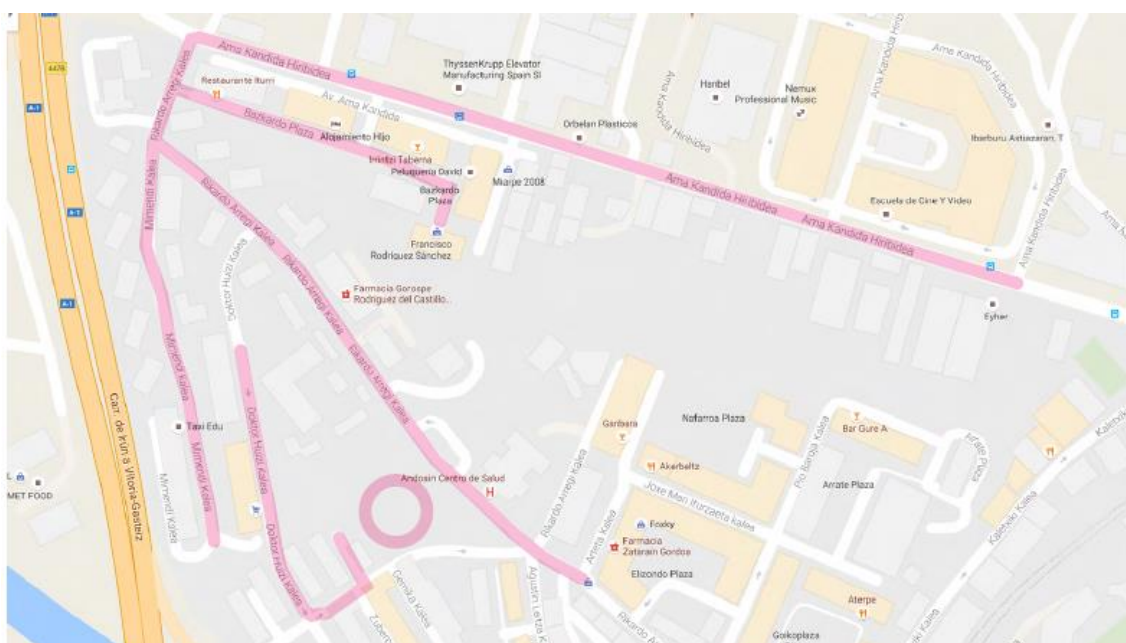
ERANSKINAK. IBILBIDEAK

Ibilbidea: Ama Kandidatik Osasun etxeraino

Kalez kale:

Ama Kandida – Bazkardo plaza – Rikardo Arregi kalea (Arteta kaleraino) – Mimendi kalea – Dr. Huizi 17tik (parkea barne) 27ra - Belkoain kalea – J.L.L. de la Calle parkea.

Planoa:

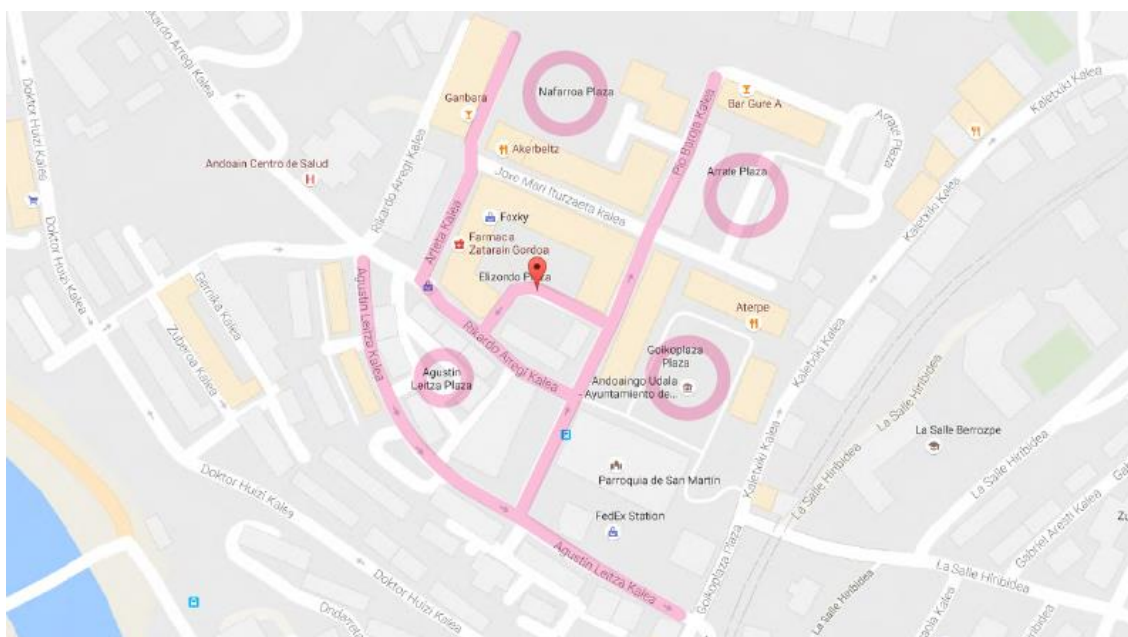
Ibilbidea: Goiko plaza ingurua

Kalez kale:

Arteta kalea – Nafarroa plaza – Elizondo plaza – Goikoplaza – Pio Baroja kalea – Arrate plaza – Rikardo Arregi kalea (Artetatik Pio Baroja kaleraino) – Agustin Leitza kalea/plaza – J. Antonio Agirre plaza.

Planoa:

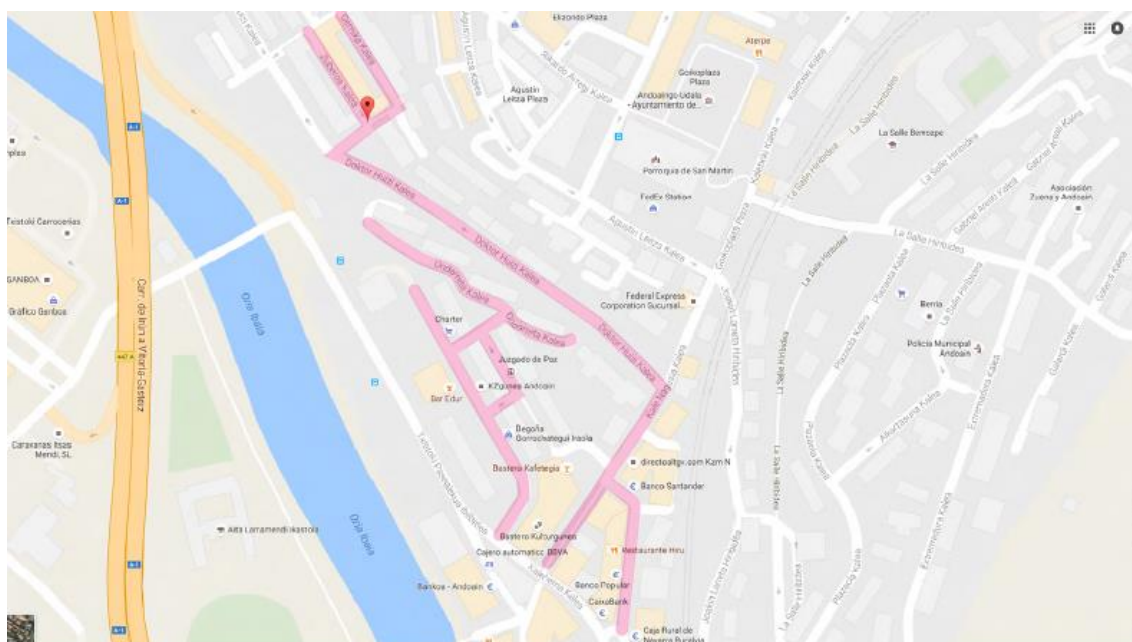
Ibilbidea: Dr. Huizi, Baztero eta Ondarreta

Kalez kale:

Kale Nagusia (Bastero Kulturgunearen bukaeraraino) – Dr. Huizi kalea 1etik 15eraino – Zuberoa kalea – Gernika kalea – Ondarreta kalea (kanpokoa ere bai) – Juan Bta. Erro kalea.

Planoa:

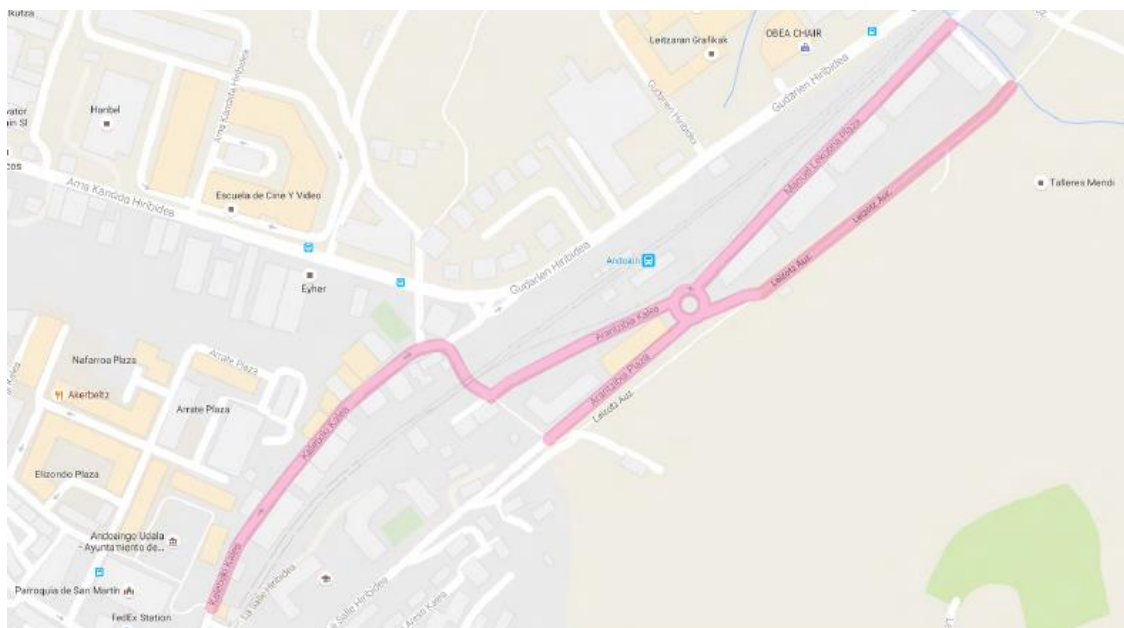
Ibilbidea: La Salletik behera

Kalez kale:

Kaletxiki – Arantzibia kalea/plaza – Manuel Lekuona plaza – Erroitz pasealekua.

Planoa:

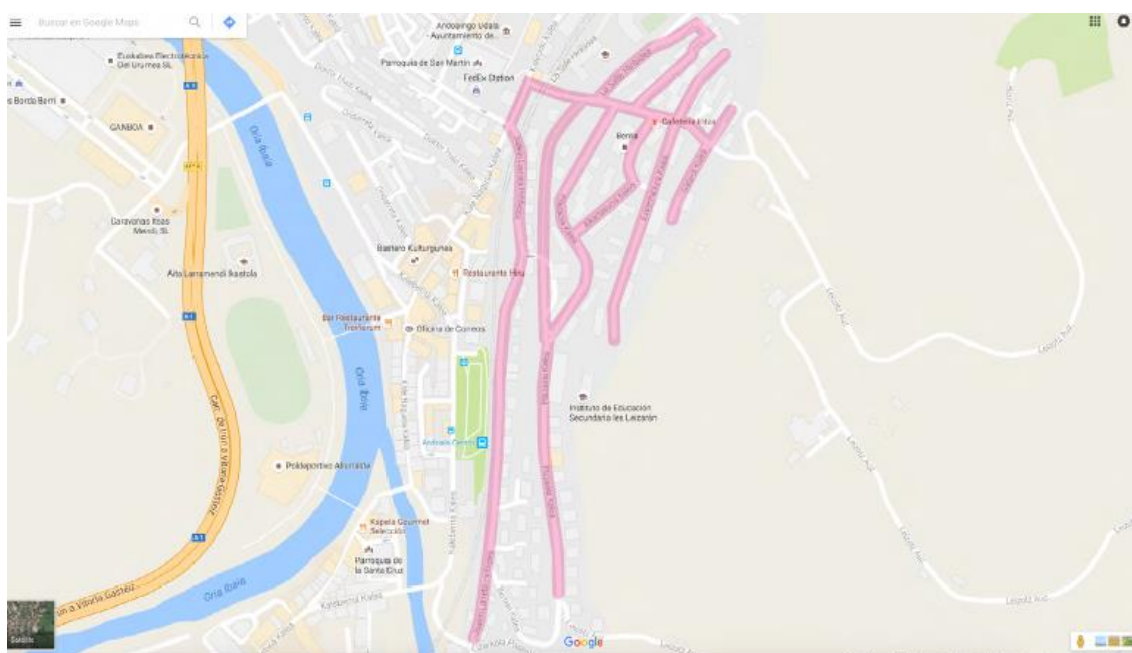
Ibilbidea: Plazaola ingurua

Kalez kale:

La Salle etorbidea – Gabriel Aresti kalea – Extremadura kalea – Galardi kalea – Plazaola kalea – Alkartasuna kalea – Joakin Larreta etorbidea – Trentxikiaren bidea.

Planoa:

Ibilbidea: Kale berria eta Allurralde ingurua

Kalez kale:

Olagain auzunea – Kale Berria – Behekoplaza – Kale Nagusia (Ormenditik) – Juanita Alkain plaza – Leizaran - Txistokiko (Allurralde) pasealekua – Zumea kalea (Gipuzkoano bankuraino) – Aingurasutegi kalea.

Planoa:

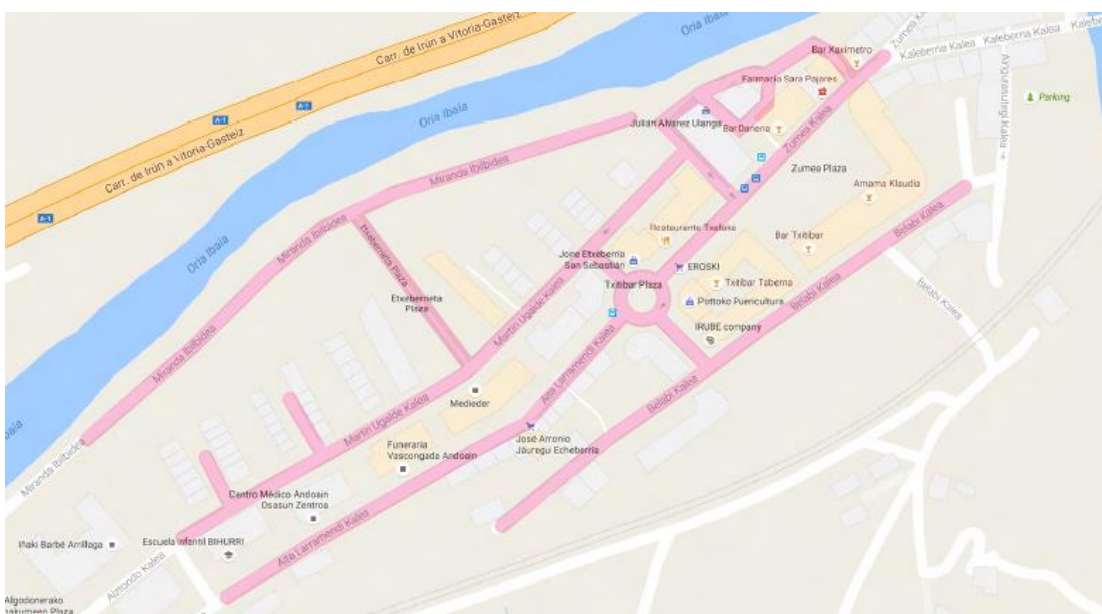
Ibilbidea: Zumea plaza eta Etxebarrieta ingurua

Kalez kale:

Zumea kalea (Sabadell bankutik) – Zumea plaza – Belabi – Alfaro parkea – Miranda pasealekua – Txitibar plaza – Txitibar zeharkalea - Carmen Alcacera – Martin Ugalde – Zeferino Ansa – Patxi Etxeberria – P. M. Ugartemendia – Etxebarrieta plaza – Aita Larramendi (20raino)

Planoa:

Ibilbidea: Karrika ingurua

Kalez kale:

Aita Larramendi 22tik – Algodonerako Emakumeen plaza – Miranda pasealekua – Aiztondo kalea – Martin Ugalde kalea – Gurmendi kalea – Karrika

Planoa:

